Влада – Радам!

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 95 (1345) ♦ Вівторок, 28 травня 1996 року ♦ Ціна договірна

"Місто, премісто, прамісто моє..."

«Всякому городу нрав і права», — проголосив український філософ кілька століть тому. Кожному містові і своє свято, свій день, свої іменини...

Андріївський узвіз нині пережив «повінь» — людська ріка потоками спливала старою бруківкою. А по її берегах вибудувалися імпровізовані настінні галереї, глиняні, шкіряні, солом'яно-плетені, домоткані експозиції народних умільців, а в центрі вулиці сиділи музиканти — сивий бандурист із довгими вусами, хлопець-гітарист із довгим волоссям, гуцул із Карпатських гір з маленькою трембітою, юний талант, який грав на гуслях.

(Закінчення на 16-й стор.).

У Криму потепліло

Наприкінці минулого тижня у Криму впродовж двох днів перебував Прем'єр-міністр України Євген Марчук. На севастопольському аеродромі Бельбек разом з керівниками автономії його зустрічали і заступник міністра оборони України, командувач ВМС України віце-адмірал Володимир Безкоровайний та командувач Чорноморського флоту адмірал Віктор Кравченко. Власне, саме тут, на аеродромі, і відбулася перша зустріч Є. Марчука з командувачами двох флотів.

За висловлюванням Євгена Марчука, це була конкретна розмова, яка стосувалася життєдіяльності флотів. Прем'єр підкреслив: він «ще раз переконався, що два дружніх народи і два дружніх флоти живуть і житимуть мирно».

За словами прем'єра, Україна погоджується, щоб база російського ЧФ на певних умовах і на певний час розташовувалася в Севастополі, але щодо термінів та параметрів розміщення остаточно не домовилися.

На заключній прес-конференції Прем'єр-міністр зазначив: Україна впродовж минулого і поточного року надала Кримові допомогу в розмірі 25 трильйонів карбованців. «У межах можливого, — сказав він, — допомога Кримові надаватиметься й надалі». Що ж до ситуації на півострові, то вона, за оцінками Євгена Марчука, нормальна в усіх відношеннях.

Екзотичний чай із здобою домашньої випічки

Як би там не розхвалювала телевізійна реклама порошкові та інші імпортні напої, а з по-домашньому завареним духмяним чаєм їм все-таки не зрівнятися. Фірма «Одеса-чай», налагодивши прямі зв'язки з країнами — виробниками чаю, не просто розфасовує одержану звідти сировину, а прагне облагородити продукт — розробляє й впроваджує нові рецепти. Великим попитом користуються, зокрема, ароматизовані чаї, у які вже не треба додавати чи то лимон, чи варення. Є чаї з добавками різних корисних для здоров'я рослинних компонентів, є у чистому вигляді — чорні та зелені, є в одноразових пакетиках... Одне слово — на будь-які смаки. В Україні саме ця фірма стала, так би мовити, «чайним законодавцем» і за обсягами виробництва, і за асортиментом, і за якістю продукції.

Але що там розповідати — краще спробувати. Заради цього варто поспішити до магазину... А можна піти й іншим шляхом... передплатити «Голос України». Так-так, не дивуйтеся. Бо, передплативши її на друге півріччя, матимете змогу взяти участь у редакційній лотереї й, коли повезе, виграти набір продукції «Одеси-чаю» в асортименті. Причому, у таких обсягах, що сім'ї на оті півроку, коли читатимете «Голос України», його цілком вистачить.

(Закінчення на 14-й стор.).

Живемо в кредит

Міжнародний Валютний фонд прийняв рішення про виділення Україні 2-го траншу кредиту Stand-by у 1996 році в розмірі 100 млн. доларів. Про це повідомив агентству «Інтерфакс-Україна» представник МВФ в Україні Алекс Сундаков.

10 травня Рада директорів МВФ прийняла рішення про поновлення допомоги Україні за програмою Stand-by. Всього в 1996 році плановано надати в рамках цієї програми майже 867 млн. доларів.

КОЛИШНІ ДЕПУТАТИ ЗНОВУ ЗБИРАЮТЬСЯ

За повідомленням правління Асоціації народних депутатів України попередніх скликань Верховної Ради, 31 травня у приміщенні будинку Комісій Верховної Ради, що на вулиці Банковій, відбудуться позачергові збори асоціації. Колишні депутати збираються обговорити проблеми, пов'язані з новою Конституцією України. На збори запрошено Президента, Голову Верховної Ради, Прем'єр-міністра, народних депутатів України.

Юрій ГНАТКЕВИЧ.

Кубок — із рук Президента країни отримали минулої неділі футболісти київського «Динамо»

Подробиці про цей матч читайте **на 16-й стор.**

Є приємна новина!

«Голос України» знову проводить для своїх передплатників лотерею. Розігруватимуться найрізноманітніші товари. І все це завдяки нашим спонсорам (перших 16 ми вже назвали в попередніх номерах):

17. Вінницькому акціонерному товариству «Брацлав» Немирівського району (генеральний директор Микола Михайленко) — установка для доїння корів «Брацлавчанка» (60 млн. крб.).

18. Ямпільському приладобудівному заводові (директор Валерій Кожухар) — газовий лічильник (13 млн. крб.).

19. Державному об'єднанню «Вінницяліс» (генеральний директор Анатолій Боднар) — ваза з лози «Фіорда» (1 млн. крб.).

20. Вінницькому виробничому об'єднанню «Жовтень» (генеральний директор А. Романенко) — кришталевий набір «Для двох» (800 тис. крб.).

21. Колективному сільгосппідприємству «Клембівка», що на Вінниччині (голова правління Володимир Вайсман) — живе порося.

22. Чернігівській фабриці «Сіверянка» (президент Олександр Лавренюк) — костюми: дитячий, мисливські літні, зимові.

Друзі! Ви станете учасниками розіграшу нашої лотереї за умови, якщо передплатите «ГУ» на півроку. Затим надсилайте до редакції листівки із позначкою «Лотерея «ГУ-96», де вкажіть прізвище, ім'я, по батькові, домашню адресу, копію передплатної квитанції. Розіграш — наприкінці червня 1996 року.

Друзі! Стежте за газетою. Щономера в нас збільшуватиметься асортимент товарів для розіграшу лотереї!

Парламентська хроніка

ГЕНПРОКУРАТУРА НЕ ПОЖЕЖНА КОМАНДА,

Але на Хрещатику, 26 можуть знов «погоріти»

Денне засідання 24 травня

Секретар Комісії законодавчого забезпечення свободи слова та засобів масової інформації Валентин Мішура доповів про стан виконання деяких законодавчих актів щодо висвітлення діяльності Верховної Ради. Йшлося про ситуацію з перенесенням радіотрансляції пленарних засідань з першої програми на третю та припинення радіотрансляції цільових програм Верховної Ради, що суперечить чинному законодавству України. Більшість депутатів, що взяли участь в обговоренні цього питання, висловили обурення цензурою в ефірі. «Треба демократично будувати суспільство, і принцип свободи слова тут має бути корінним. Якщо його не дотримуватися, то ніякого ладу не буде. Адже це все-таки четверта влада, хоч би хто що казав...»

Генеральний прокурор Григорій Ворсінов, виступаючи з інформацією з цього питання, не мав нічого проти свободи слова, але зауважив, що його відомство не пожежна команда, щоб «займатися усіма, хто відключив, переключив і так далі», а заодно скористався нагодою і ще раз підкреслив необхідність залишення за Генпрокуратурою функції загального нагляду, що в останньому проекті Конституції не передбачено.

Незважаючи на такий «прорахунок» проекту Основного Закону, депутати прийняли постанову, якою зобов'язали забезпечити виконання Державним комітетом телебачення і радіомовлення Постанови Верховної Ради щодо висвітлення діяльності Верховної Ради і доручив Генеральній прокуратурі визначити міру відповідальності осіб, винних у порушені законів і постанов Верховної Ради з цього питання. Причому, визначити з «пожежною швидкістю» — в десятиденний термін.

Розставивши всі крапки над «і» в боротьбі за свободу слова, депутати розглянули і поки що відхилили проект закону про внесення змін до Закону «Про державне регулювання виробництва і торгівлі спиртом етиловим, алкогольними напоями, тютюновими виробами», прийняли закон «Про Контрольну палату Верховної Ради України», Постанови Верховної Ради про введення в дію Закону «Про патентування деяких видів підприємницької діяльності» та «Про ставки акцизного збору та ввізного мита на деякі транспортні засоби та шини для них».

Найбільша дискусія виникла довкола питання про хід виконання Кабінетом міністрів Постанови Верховної Ради України від 23 січня цього року про погашення заборгованості Державного бюджету в місцеві бюджети за 1995 рік із заробітної плати, пенсій, стипендій, інших грошових виплат населенню. Ці питання вже обговорювалися в сесійному залі, як відомо, було навіть створено тимчасову спеціальну комісію для вивчення складної ситуації. Доповідаючи про проект постанови цієї комісії, Віктор Суслов, зокрема, сказав про можливість використання частини офіційних валютних резервів для погашення заборгованості, «з обов'язковим поверненням цих коштів після надходження іноземних кредитів, які надають Україні для покриття дефіциту Державного бюджету згідно з міжнародними угодами».

Крім проекту, підготовленого тимчасовою комісією, учасникам пленарного засідання був запропонований ще один — Сергія Терьохіна та групи депутатів. Цих два проекти і стали фундаментом постанови Верховної Ради, якою парламентарії досить одностайно зобов'язали Кабмін інформувати їх про хід погашення заборгованості грошових виплат населенню та напрямки використання бюджетних коштів.

На завершення пленарного засідання депутати привітали учнів, учителів і батьків з останнім дзвінком та хіміків — з їхнім професійним святом. Добрі побажання завжди приємні. Навіть тоді, коли немає зарплати і проблеми зі свободою слова.

Людмила КОХАНЕЦЬ.

Олександр МОРОЗ: Естафету Хельсінкі-72 може прийняти Київ

Нотатки про візит делегації Верховної Ради до Фінляндії та Латвії

Доля посміхалася нам однаково. Але із свити його величності імператора «веся Великая, Малая й Бєлая і прочая і прочая» фінам дістався генерал Маннергейм, а нам — генерал Скоропадський. Прізвище останнього стало долею його влади. Та й думав він то про Москву, то про Денікіна, та ще й спирався хіба лише на багнети кайзера. І, по суті, далі автономії для України його мрії й не сягали. А колега Маннергейм твердою рукою повів Фінляндію до свободи. Треба справді бути геніальним лідером, аби не дати втягти свою країну у криваве побоїще другої світової й уникнути і гітлерівської, і сталінської окупації. Хоча товариш Сталін уже й уряд для Фінляндії приготував. І відповідного товариша у вожді благословив.

Певно, це своєрідний феномен, що відносно нечисленний народ (фінів — п'ять мільйонів) відколи здобув незалежність (1917 р.), постійно висуває непересічних лідерів, яких знає весь цивілізований і не дуже світ. Маннергейм, Пасіківі, Кекконен, Ахтісаарі. Діячі світового масштабу.

І зараз, під час зустрічі з Головою Верховної Ради України Олександром Морозом, Президент Фінляндії Мартті Ахтісаарі сказав цілком спокійно:

— До Європейського Союзу Фінляндія вступила, а до НАТО й не збираємося вступати.

Що можна прочитати й так: Фінляндія — країна хоча й відносно невелика, але горда. І свою зовнішню політику буде виходячи виключно з інтересів Фінляндії. Вона привчила світ до цього. І не вважає, що розміщення на її території тактичної і стратегічної натовської ядерної зброї принесе користь Фінляндії.

Натомість у Латвії, куди після Фінляндії прибула делегація Верховної Ради України, позиція інша. Швидше під крило НАТО. Продана разом з іншими прибалтійськими державами, на торгах Ріббентроп—Молотов, Латвія хоче найтвердіших гарантій, що великий східний сусід більше на неї не посміє замахнутися. І вбачає ці гарантії у складі НАТО. Дискусії Олександра Мороза та інших членів делегації Верховної Ради, зокрема народного депутата України генерал-лейтенанта Олександра Ігнатенка, із Головою Саейму Латвії Ілгою Крейтусе, із державним міністром закордонних справ Латвії Юрісом Сінкою, з прем'єром (президентом міністрів) Андрісом Шкеле, зустріч із представниками товариства зовнішньої політики показали досить рішучий намір Латвії бути в НАТО.

Світ наче перестав бути двополюсним, коли одна озброєна до зубів система слідкувала за іншою, коли велося глобальне змагання двох таборів у гонці озброєнь. І проте синдром покладатися на військову силу ще досить сильний. Ну що ж, Німеччина двічі кидалася у вир світової війни, знищувала маси своїх і чужих, поки не збагнула, що працею і надійною німецькою маркою можна досягти значно кращих результатів.

Стати членом НАТО — це стати й суб'єктом і об'єктом збройної сутички, якщо хтось її припускає. А не припускає — то навіщо поширювати цей блок?

Україна вустами Олександра Мороза пропагувала сучасну політику. Мирні коридори, великі зони, цілком вільні від зброї масового знищення. Менше зброї — менше небезпеки. Може, наївно так говорити у нинішньому світі? Але ж що таке зброя? Це людська праця, направлена на знищення людства. То, може, наївний саме той, хто сподівається з допомогою зброї розв'язувати проблеми?

Шимон Перес, нинішній прем'єр Ізраїлю, сказав два роки тому в Києві:

— Думаю, що сезон полювання у людській історії закінчився.

А може, — ні?

Олександр Мороз запропонував своїм фінським і латвійським колегам та представникам виконавчої влади зібратися у Києві нараду з питань безпеки і співробітництва у Європі й світі. За прикладом Хельсінкі-72. Мотивація зрозуміла: світ після 1972 року істотно змінився. На карті Європи з'явилися нові держави. Отож, треба домовлятися про цивілізовані правила гри, залишати у минулому «сезон полювання». У людства на носі — третє тисячоліття. То має ж нас століття двадцяте хоч чогось навчити. А чому в Києві зібратися — на це теж є свої резони. Україна перша в світі держава, яка відмовилася від ядерної зброї. Цей аргумент значно переважає всі інші, які можуть виникнути. Керівники Фінляндії і Латвії свою принципову згоду на проведення такої зустрічі дали. Щоб попрацювали експерти, аби реально знизити протистояння, бо наче нема ж проти кого протистояти, і щоб усе те напрацьоване обговорили державні керівники й домовилися. Людству вже давно час перестати розмахувати боєголовками, як неандерталець палицею. Бо палиця була дещо безпечнішою.

Прем'єр Латвії Андріс Шкеле, який під час зустрічі з делегацією Верховної Ради жодного разу не вимовив назви Україна, а говорив виключно Велика Україна, особливо підкреслив колосальне значення українських чорноземів для майбутнього всього світу. Прем'єр при цьому посилався на західні дослідження, опубліковані у західній пресі. Зокрема, йдеться в них про те, що у близькому майбутньому значним споживачем імпортованого хліба стане Китай, апетит якого не зможуть вдовольнити ні Канада, ні США, ні Аргентина.

Це справді так. Наша газета вже писала про перспективний китайський ринок, ринок країни, яка має чим платити, яка бурхливо розвивається. Китай досяг досконалості у вирощуванні зернових, зокрема рису, і на скромних площах вирощує і збирає 300 мільйонів тонн зернових. Цього мало для населення й для тваринництва країни, до того ж бурхливий розвиток індустрії тіснить аграріїв, хоча китайці в цих питаннях мудріші за багатьох. Одним словом, цей ринок — об'єктивна перспектива. І щоб прийти на нього, не треба й конкурувати, бо той ринок ніхто, крім України, не наситить.

Отож Андріс Шкеле власне підтвердив позицію Олександра Мороза про зростання значення українських чорноземів у близькому майбутньому.

Одна біда: наші ну дуже великі ринковики, які щойно вилупилися з політекономії соціалізму і стали такими великими, що хоч бери та вкорочуй, невпинно гудуть про необхідність приватної власності на землю, створення ринку землі з правом застави. Свідомо помиляються чи лукавлять? Утім, це не має значення. Головне, що земля наша за пропонованих ними умов і при наявності слабкої і за малим виключенням непатріотичної буржуа (що вона саме така свідчать мільярди доларів, перекачані нею за бугор), а також за наявності доведених до бідності селян швидко стане фактичною власністю не громадян України. Скуплять, перекуплять і руки потиратимуть. І залишимося «на нашій — не своїй...». Чомусь в Ізраїлі, народ якого тяжко страждав, немає права приватної власності на землю, а є лише оренда у держави. З продажем і права оренди, але не самої землі. Навіть у кібуцах, з яких відродження самого Ізраїлю почалося. А у нас є право володіння з правом успадкування. Для українського фермера цього досить. І лише для іноземців цього мало.

За землю України проливав свою кров наш народ протягом століть. За землю України змагалися могутні держави у XVII—XVIII століттях — Туреччина, Польща, Росія, пізніше — кайзерівська та фашистська Німеччина. То історія вчить чи не вчить?

Сьогодні землю беруть не зброєю. А доларом, маркою, ієною, рублем.

Саме через землю нашу у нас доля така: як тільки доскочимо незалежності, то охочі до нашої землі вже тут як тут. Сучасний спосіб відбатувати у нас найласіші шматки з допомогою приватної власності і застави — слід визнати найвитонченішими. Бо він: мирний — не явний, беззбройний — не очевидний. Та ще й в обгортці ринкової фразеології. Але поцікавтеся добре ту обгортку — і суть явиться на світ.

Сергій ПРАВДЕНКО.

На знімках: Голова Верховної Ради України Олександр Мороз виступає у Саеймі Латвії; куточок Хельсінкі.

(Закінчення. Початок у попередньому номері).

Олександр ТКАЧЕНКО, перший заступник Голови Верховної Ради України

Конституційне становлення України: історія, традиції, сьогодення

I. Хто і чому порушує Конституцію

Становлення нового етапу державності України в цілому і нових конституційних основ зокрема мають надто складне соціальне значення, щоб його розкрити в окремо присвяченій цьому питанню статті. І все ж хід цього процесу має отримати принципову оцінку.

За період 1990—1996 рр. з'явились різні редакції і варіанти пропонованої Конституції України та її нових проектів. Нині знову зводити суть її розгляду лише до постатейного тлумачення запропонованих розробниками положень недалекоглядно. Проблема глибша і потребує масштабного підходу. Згадаймо, статті проектів уже десятки разів дискутувалися, над ними працювали дві парламентські конституційні комісії. Було проведено науково-практичні конференції, офіційну публікацію остаточного проекту, його всенародне обговорення, здійснено узагальнення результатів, а головного не досягнуто. У 1993 році проект Конституції так і не дійшов до обговорення у Верховній Раді.

Оцінюючи ті події і вчинки політичних діячів та сил, які стояли за ними, слід назвати причину, чому так сталося, і сказати відверто, що попереднє керівництво держави (насамперед керівництво Верховної Ради 12-го скликання і Президент України) пішли навіть на незаконну акцію дострокового припинення діяльності парламенту, щоб не допустити слухання вже всенародно обговореного проекту Конституції. І не варто тут шукати випадковостей. Це була чітко спланована акція.

Конституційне формування суверенітету України було підступно зірвано і зупинено. А обгрунтуванням цьому став спровокований тоді керівними політичними силами страйк шахтарів за участю Юхима Звягільського з шахтоуправління імені Засядька. Ці «заслуги» вивели 60-річного керуючого шахтою Звягільського на олімп Кабінету міністрів України. Так посадою заплатили політичні верхи за реалізацію їхнього задуму, за те, щоб не втілювати в життя Декларацію, вибудовану на принципах народовладдя.

Зорієнтовані зарубіжними аналітиками, наші спритноспечені вожді, які ніколи не були з народом та не жили його турботами, почали робити все можливе і неможливе, аби применшити, в усякому разі, не фіксувати увагу на величезному значенні Декларації про суверенітет як епохального документа України для її демократичного розвитку. Хоч декларація була саме такою, оскільки завдяки їй Україну визнали більш як 150 країн світу, а день проголошення і прийняття декларації — 16 липня 1990 року — став національним святом. Наша й світова преса проголосила сказані тоді слова: «Бастілію взято мирним шляхом! Народ прийшов до влади!»

І це відповідало дійсності. За Декларацію проголосувало 376 народних депутатів України із 405 присутніх на сесії. Тобто між усіма політичними силами було досягнуто згоди. І ця злагода мала стати творчим витоком розбудови України. 1 грудня 1991 року з 31.943. 820 громадян, які одержали бюлетень, за декларацію проголосувало 28.804.071. 90,6 відсотка громадян віддали свої голоси за схвалення декларації про нашу віковічну мрію — незалежність! У всій історії України мало знайдеться сторінок, щоб таким одностайним було все населення України.

Розпочинався спокійний, конституційно виважений хід нашої нової доби. В Конституцію України вносяться вдалі і невдалі зміни та доповнення, ведуться напрацювання для підготовки проекту нової. В цей розмірений ритм вривається реакційно-авантюрний альянс Горбачова і Ельцина, який завершився тридобовим спектаклем — 19, 20, 21 серпня 1991 року.

Україна гідно вистояла, не дала втягнути себе в цю провокацію й конституційно правильно та своєчасно проголосила Акт незалежності від 24 серпня 1991 року. Верховна Рада доручила правоохоронним органам провести розслідування серпневих подій і мала всі умови для виваженого продовження державотворення на конституційних засадах.

Та ненависники проголошеного декларацією бачення демократії почали здійснювати свій диктат, густо замішавши його на національній ідеї, довівши її до негативної крайності та в черговий раз сплюндрувавши. Розпочалося полювання на відьом. І вже вкотре в нашій історії знову було посіяно розбрат між людьми, кинуто зловісну підозру на тих, хто нещодавно щиросердно повірив у реалії нашого вільного майбутнього й віддав свій голос за демократію, свободу і незалежність. Такою на шляху втілення в життя декларації була перша чорна смуга. А друга з'явилася, коли під різними приводами почали безпардонно замінювати державні символи, атрибутику тощо. Інсинуаціям при цьому не було меж. Тут вже дбали не про збереження правдивої історії України і врахування волі народу, а про задоволення побажань діаспори далекого зарубіжжя і тих, хто прагнув будь-що їй догодити. Не найкраща роль у цьому тодішніх Президента Л. Кравчука і Голови Верховної Ради І. Плюща.

З подачі цих державних персоналій Президія Верховної Ради України, поза межами її компетенції, визнає національним жовто-блакитний прапор, який ніколи не сприймуть однозначно громадяни України і який ніколи всіх не об'єднає навколо себе. Аналогічне робиться з гімном, традиціями нашого самоуправління та укладу життя.

Згодом настає третя чорна смуга на терені Декларації: скасовується національне свято України на честь дня її проголошення, зупиняється процес реалізації її положень. Саме скасування здійснюється спішно під керівництвом Л. Кравчука та І. Плюща з подачі відомих Україні своїх і зарубіжних діячів. Сценарій точно такий, як і з державною атрибутикою та символікою, режисура теж незмінна.

На виборене волею народу святкування Дня загальногромадянської злагоди накладається дата проголошення Акта незалежності, який за своїм змістом відображає лише два пункти декларації. Хто дав на це право? Хто запитав думку народу, адже його воля була проявлена на референдумі? Тим більше, що народ уже відзначив річницю, вписавши її в свою історію.

Четверта чорна смуга настає пізніше, коли слухняні, спеціально до цього підібрані виконавці тишком від народу виключають Декларацію як основу Конституції з преамбули її проекту, а норми — зі змісту майбутнього Основного Закону. Не можна знайти в історії Англії, США чи іншої країни випадку, щоб їхній громадянин додумався до такого сплюндрування волі власного народу.

Навіть без правової аналітики ясно, як у божий погожий день, що Акт незалежності похідний від основного документа — декларації і мусить повністю на ній базуватися. Однак Декларацію топчуть брудно й безчесно: її безсоромно та безглуздо кидають в архів забуття, намагаються перетворити в ніщо та стерти з пам'яті людей.

Доморощеним перевертням, які опинилися при владі, став на перешкоді цей величний, заснований на довір'ї й волі народу документ, що забезпечував Україні справжню демократію.

А тепер кілька висновків із п'ятирічної практики парламентського конституційного законотворення, яке зобов'язане базуватися на принципах Декларації, оскільки на інше народ не уповноважував ні депутатів як своїх представників, ні будь-кого іншого, від якої б сили чи об'єднання вони не виступали.

Висновок перший. Народовладна демократія в Україні притаманна нашій історії, нашому менталітету, руйнування командно-адміністративної системи було закономірним результатом. Проголошення Декларації про державний суверенітет України 16 липня 1990 року і схвалення її волею народу на всенародному референдумі стало початком розвитку справжньої сучасної народної демократії, яка логічно випливала з нашого минулого.

Висновок другий. Під впливом Декларації Конституція України за 1990—1994 роки зазнала суттєвих позитивних змін та доповнень на базі реалізації принципів Декларації. І така робота мала тривати послідовно. Відхилення від цього призвело до порушень Конституції як основи правової системи держави до створення однієї з головних умов беззаконня, що відбувається нині в країні.

Олександр Ткаченко.

Висновок третій. Не можна і далі спрощувати декларацію похідним від неї Актом проголошення незалежності, який був лише елементарним політичним заходом на її захист та реакцією щодо відмежування від московських серпневих подій 1991 року. Акт є лише часткою Декларації і її результатом. Отже, треба відновити значення і велич Декларації та національне свято України на честь її проголошення.

Висновок четвертий. Законотворчу реалізацію Декларації було цілеспрямовано зупинено колишніми керівниками держави та співголовами Конституційної комісії не з волі народу, а з їхньої власної волі та волі їх оточення. Завершення її неминуче змусило б причетних до цього осіб докорінно переглянути підготовлений на замовлення проект Конституції 1993 року і здійснити відновлення багатьох принципів Декларації, знехтуваних у проекті.

Висновок п'ятий. Л. Кучма застав у президентській резиденції оточення, яке сповідувало і спланувало напрями розвитку конституційного законотворення всупереч Декларації та парламенту. Стрижнем ідеології цієї групи є президентська форма правління Україною. Сам Леонід Данилович опинився немовби на роздоріжжі. З одного боку, будучи народним депутатом, він голосував за Декларацію, ставши Президентом, прийняв присягу гаранта Конституції України; з другого — сподвижники спонукають його від усього цього відступитися. Як результат вийшла затяжна і неперспективна боротьба Президента і його оточення з парламентом, виник поділ на прихильників та противників Президента.

Висновок шостий. Юридичне протистояння і апогей у боротьбі президентських структур з парламентом зафіксовано в так званому «конституційному договорі». Подія, яка потрясла антидемократизмом, антиконституційністю і бездушним розтоптуванням основ Декларації. Її лицемірство, абсолютну неперспективність для народу та держави не змогли приховати навіть сяючі оздоби Маріїнського палацу, який ще не бачив такої соромної сторінки в конституційному законотворенні. Народ мав Конституцію, виборов Декларацію і надав їй найвищої правомочності на всенародному форумі. І раптом загітовані 228 народних депутатів ревізують їх. До того ж, один відкликав свій підпис. Воістину, прости їх, Господи, не відали, що творили.

Висновок сьомий. Декларацію як основу нової Конституції треба реалізовувати розпочатим демократичним шляхом, тобто абсолютною більшістю парламенту приймати розроблені в проекті Конституції її норми її положень, які повністю відповідають Декларації. Найважливіші або спірні питання виносити на референдум, тобто так, як це було зроблено з прийняттям самої декларації і як це історично властиво духу й звичаям нашого народу.

II. Руйнівні наслідки руйнівних дій

Перший за високим юридичним статусом громадянин України — Президент Л. Кучма — поки що ніде і жодним словом не обмовився про негативні наслідки вчиненого «стрибка» у конституційному законотворенні. Відмовчується і його оточення, яке хоче якомога довше утриматися при владі, краще авторитарній, бо одному господареві служити простіше, легше і вигідніше. Забуто лише про народ, який вивів Леоніда Даниловича на п'єдестал першого громадянина.

Виборці постійно запитують, невже забув Леонід Данилович викарбувані в Декларації (розділ другий — Народовладдя) слова: «Народ України є єдиним джерелом державної влади в Республіці. Повновладдя народу України реалізується на основі Конституції Республіки як безпосередньо, так і через народних депутатів, обраних до Верховної і місцевих Рад України». Від імені всього народу може виступати виключно Верховна Рада України. Жодна політична партія, громадська організація, інша група або окрема особа не можуть виступати від імені всього народу України».

Згубність дій «конституційного договору» вже усвідомив Олександр Мороз, визнав свою помилку, а значить, і тієї частини парламенту, яка повірила йому. Він заявив про це публічно в пресі. А тепер важливо відновити статус Декларації і реалізувати її в новій Конституції України. Віримо, що йому, депутатам і громадянам України це вдасться. Інакше ми ніколи не станемо на цивілізований шлях: стихія, волюнтаризм і авантюризм зметуть нас.

Кучмі Леоніду Даниловичу властиво приймати кардинальні рішення. Якщо спрут жадібного до влади й благ оточення ще не схопив його мертвою хваткою в свої обійми (як це сталося з колишнім Президентом Л. Кравчуком) і сам він не зав'яз там остаточно, то у нього є час та шанс відкрито сказати народові про узурпацію влади, визнати допущені помилки і разом з парламентом виправити їх. Тобто він мав би зробити для України подібне до того, що зробили для Німеччини її кращі громадяни — Аденауер і Коль, аби зберегти державу та об'єднати народ.

Нашим першим особам треба суворо дотримуватися положень Декларації і Конституції України, вимагати цього від усіх громадян, як це роблять американці вже понад 200 років щодо своїх високодержавних актів.

III. Майбутнє — це поєднання сьогодення з уроками власної історії

Не випадково у нас непросте сьогодення. І стало воно таким через помилки, самовпевненість політиків, надмірну довіру людей до них, а також через нехтування реально правлячих кіл Декларацією та Конституцією України.

Не будемо зупинятися детально на характеристиці боротьби за владу в державі. Усе пущено в хід: внутрішньодержавні протиріччя в реформуванні економіки й становлення суверенітету; зовнішні сили, які послідовно і за заздалегідь спланованим сценарієм розвалюють економіку країни, ставлять її в залежність від політичного та фінансового спонсорства; задіяння кримінального капіталу та основані на ньому корупції, мафіозності; проникнення в державні структури людей, зв'язаних із кримінальним світом, та вихід їх на міжнародну арену тощо.

У політичну палітру вплетено не властивий українському менталітетові фінансовий та правовий диктат щодо формування нашого суспільства, робиться все, аби наш народ забув свою власну історію, своє коріння. В наше сучасне життя вмонтовуються чужі, продиктовані нам штампи існування і мислення, переконуючи наївних у тому, що це і є справжня демократія та свобода.

Подібна робота вперто велась і ведеться з депутатським корпусом парламенту. Міцна мережа плететься навколо становлення президентської влади, формування Конституційного суду та судової реформи.

Президент держави Л. Кучма має знати, що порушення й злочини простіше, ефективніше й швидше здійснюються через президентську та виконавчу структури державної влади. До речі, саме в них фокусується основна концентрація політичного протистояння, перенесення його на грунт парламентської діяльності. У законодавчому органі влади незаконно створюються всілякі лобі.

Кілька слів про поведінку так званих демократичних сил (серед них є окремі представники, які бажають добра Україні, але не вони замовляють музику). Щоразу

(Закінчення на 4-й стор.).

Олександр ТКАЧЕНКО, перший заступник Голови Верховної Ради України

Конституційне становлення України: історія, традиції, сьогодення

(Початок на 3-й стор.).

під час виборів вони протиставляють себе президентам та їхнім програмам. Але варто Президентові вступити на посаду, як здійснюється їх блискавична переорієнтація — і вони вже його вірні слуги і супутники, які ведуть шалену атаку на всіх, хто суперечив їм. Поведінка зрозуміла. Стаючи під щит президентської команди, можна проводити свою лінію та ще й постійно прикриватися президентським щитом до того часу, доки у народу вистачає довіри. Та й з-під поли могутнього володаря завжди легко подавати голос, а тим більше крити будь-кого. Тактика більш глибока, ніж прозора: вона має кваліфіковану режисуру.

Саме такі діячі найшвидше й не оглядаючись ставали, разом з частиною діаспори, посередниками між президентськими спробами проведення реформ і політикою зарубіжжя та її реалізацією в Україні.

Факти, як кажуть, незаперечна річ. Проаналізуймо формування урядів та оточення посадовими персоналіями обох президентів і побачимо, хто насправді править бал та за рахунок чого і як зарубіжжя використовує президентське оточення та певну частину депутатів. Ось чому найбільш піддатливі або кон'юнктурно орієнтовані парламентарії залучаються на бік президентської гілки влади. Зрозуміло, що чим більша втрата довіри народу до цієї влади, тим більшого кількісного залучення вона потребує для своєї підтримки. Для неї депутатський корпус є політично вигідним ар'єргардом і при цьому юридично захищеним відповідним імунітетом. І всілякі політичні маніпуляції з ним просто знахідка. Світова практика це знає: за цим принципом формувалося так зване «парламентське болото». Різниця лише у тому, що у нас воно, окрім усього, ще й неконституційне.

Сьогодні всім зрозуміло, що певна частина депутатського корпусу не тільки грубо порушує конституційні норми і незаконно займає посади в системі виконавчої влади, але й свідомо нехтує довір'ям виборців і компрометує парламент. Поки що Президент відмовчується щодо цих правопорушень своїх служивих, зокрема віце-прем'єрів.

Тому нині розпочато нову фазу психологічного та безцеремонного виправдання їхніх дій, нав'язування народові думки, що ці порушення незначні, робляться для загального блага, є прикладом служіння президентам.

Зарубіжні наглядачі та експерти ці факти навмисне замовчують, перекручують та нівелюють.

Чого варта така «державна» діяльність? Чи не з допомогою таких методів, прийомів та скоординованих дій наше суспільство дійшло до кризи? Цілеспрямовано розтоптано економіку. А це з часом стало основою для всіх інших наших негараздів, як-то: відкритого грабунку людей від знищення їхніх заощаджень до невиплати пенсій, зарплати, дедалі зростаючого безробіття, злиднів і злочинності.

Ось чому в цей важливий момент конституційного творення варто нагадати, як розпочиналося нищення декларації і Конституції України. Організатори політичних акцій добре розуміли, що політика без правових основ є авантюрою. І спочатку в регламентуванні економіки було знищено конституційне поле: зупинено дію декількох глав Конституції України про бюджетне та економічне регулювання. Точнісінько такими самими способами проводиться нині нищення сільського господарства, яке, за виробничими показниками, вже відкинуто на рівень 60-х років.

Попередньому відступницькому від волі народу президентському оточенню за явної участі та підтримки тодішнього керівництва Верховної Ради України, яке спиралося на крикливу частину парламенту, вдалося провести ці антиконституційні акти. Цей самий варіант запущено в дію, небезуспішно реалізовується і в цьому депутатському контингенті. А відкинуті в 1991—1992 роках намагання нав'язати суспільству «конституційний договір», щоб позбавити державу дії Конституції, вдалося завдяки цьому повторному маневру здійснити в 1995 році.

Не зможуть ні сьогодні, ні завтра, ні в майбутньому кваліфіковані (не авантюрні) експерти довести, що це була необхідність, а тим більше закономірна діяльність в інтересах народу України. Не знає світова практика аналогів, коли б чинна Конституція підмінялася договором, схваленим простою більшістю парламенту.

Фактично в державі чиниться конституційний переворот. Йде жорстока боротьба за владу. А правопорушення такого характеру зведено в ранг державної діяльності. Постійно нав'язувані пропозиції не відповідають ні реаліям життя народу, ні нашій історії. Правопорушення не можуть бути нормою цивілізованого життя, а Президент — їх провідником чи хранителем. А в нас високопоставлені порушники, маючи статус представників народу, продовжують очолювати виконавчі структури державної влади. Інших, справді чесних, усіляко шельмують.

Погляньмо на сумну статистику: скільки відповідальних осіб незаконно було звільнено з посад, порушено проти них кримінальних справ, а потім припинено через відсутність в їхніх діях складу злочину! Тим часом порушники продовжують незаконно займати високі посади.

Систему змонтовано так, що йде відплив матеріальних та духовних цінностей з держави, а не навпаки. Тим, хто обслуговує її, перепадає від замовників у відповідних відсотках для власних потреб. Для збереження такої ситуації якраз і треба штучно прискорити прийняття нової Конституції у вигідному варіанті для зазначеної частини виконавчої влади і встановити президентську форму правління. Щоб прискорити це, оточення Президента задумало провести новий етап протистояння з Верховною Радою України. Робиться спроба остаточно позбавити Верховну Раду властивих їй парламентських функцій щодо формування уряду та здійснення парламентського контролю. Саме на це й спрямований отой політичний та психологічний пресинг, що його проводить президентське оточення, яке перехоплює й перебирає на себе не властиві йому повноваження, і навіть розпочало обговорювати ще не оприлюднений проект Конституції.

Назване оточення все, навіть найсвятіше, поставило на банк і принизило до рівня картярської гри. Громадянам відведена роль мовчазних спостерігачів. Хай дивляться, як перетасовують карти і роздають козирі. Але мало хто знає, що колода карт в руках професіональних шулерів, а тому козирі ніколи не дістануться тим, хто їх наївно чекає. Вони давно вже роздані. Тому примітивно виглядають спроби відбілити ці дії закликами до спішного прийняття недолугого проекту Конституції. Це не вирішує проблеми: Англія взагалі не має конституції, але тримає правову систему на одному з найвищих рівнів у світі.

Скринька не замкнена: 8 червня 1996 року завершується строк дії антиконституційного «договору» і юридично він втрачає силу. Це означає, що президентське оточення позбавляється незаконно привласнених, усупереч декларації і Конституції України, владних привілеїв. І воно робить усе можливе, щоб зберегти нав'язану ним президентську форму правління, щоб незаконно отримані додаткові владні повноваження зберегти у своїх руках. Навколо цього будуть розігруватися всі баталії.

IV. Уроки конституювання через власну історію, традиції, звичаї

Майже кожному громадянинові відомо, які основні проблеми опрацьовуються сьогодні зарубіжжям та власними владними структурами. Найперша. Якою буде наша Україна — парламентською чи президентською? Друга. Яким буде парламент і з якими контрольними повноваженнями? Третя. В якому конституційному розрізі буде закладено конкретну реалізацію дії принципу поділу влади, включаючи саму структуру виконавчої влади? Четверта. Що залишиться від уже сьогодні деформованої місцевої влади? П'ята. Чи стане повноцінно функціонувати судова влада?

На превеликий жаль, у загальному сум'ятті законотворчої роботи навіть титуловані (що не завжди означає глибоко кваліфіковані) юристи припускаються грубих помилок. Приклад цьому — розіграна драма з «конституційним договором», з допомогою якого форму правління державою тимчасово, до 8 червня цього року, переведено в президентську. Але відповідно до декларації і Конституції України вона має залишатися парламентською. У зв'язку з цим деякі юристи-депутати, юристи з президентського оточення кинулися наввипередки волати, що, мовляв, Конституції в Україні немає, вона не діє тощо.

Навіть поважний голова Постійної Комісії з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин, доктор юридичних наук Володимир Буткевич у виступі на сесії Верховної Ради заявив: «Шкода, що сьогодні ця держава не має свого паспорта, який називається Конституція — Основний Закон». Варто запитати: «Як же сталося так, пане Буткевичу, що ви прийшли в парламент, застали діючу Конституцію України, а через короткий час шукаєте, куди ж вона поділася з нашої держави?»

Як з'явиться повага до Основного Закону у громадян держави, коли вчений юрист нехтує нею? Або порівняйте наукові дослідження американців щодо соціальної цінності їхньої декларації. Золотими літерами вона вписана в капітолійські височини Вашінгтона. До неї запрошують гостей і громадян США, як до музею неперехідних цінностей демократії. Про неї пишуть дисертації, наукові статті, її пропагують як гордість великого народу. А що творять наші юристи?

В. Буткевич якось поставив риторичне запитання: «Але чим мала керуватися Конституційна комісія і, зокрема, робоча підкомісія?»

Відповідаємо: загальнонародно визнаною Декларацією, нашою культурою, досвідом власної історії та ще думкою державних мислителів більш як 150 країн світу, які визнали нашу незалежність після проголошення Декларації про державний суверенітет України, встановили з нашою країною дипломатичні зв'язки та поважають нашу Декларацію, бо її підтримав на референдумі народ України, і вона ввійшла у світову скарбницю демократії в ім'я прав та свобод людини без будь-якого різночитання. І доповнюємо: треба навчитися поважати свій народ та його історію і власну гідність. Час уже не стільки посилатися на демократію США, скільки ставитися до Конституції України і Декларації так, як громадяни США до своїх Декларації та Конституції. Гідно! Велично! І беззастережно у виконанні!

А чи відтворюють наше велике історичне минуле запропоновані народу: президентська форма правління, знищення Рад як форми місцевої влади, намагання розпродавати землю, а ще прагнення передати у фактичну залежність від виконавчої влади іншу гілку влади — судову, щоб ніколи не знайти справедливості?

Пам'ятки історії стверджують: ні! Не знає наш історичний прадавній звичай, традиція і досвід авторитаризму! З давніх-давен правова основа — це виборність службових осіб від гетьмана чи отамана до старшини як виконавчої владної структури і до суду. Вже «Руська правда» з глибини тисячоліть сповіщає, що князі спочатку виборні особи. Ємці (чиновники) займаються виконавчими повноваженнями, а спеціально вибрані або призначені — судовими.

Конституція Пилипа Орлика, прийнята на Генеральній Раді 5 квітня 1710 року, дає історичну характеристику відносинам у козацьких громадах, відтворюючи таку закономірність в їх організації державного життя, як виборність різних органів влади. Цей своєрідний закон застерігає від порушень, що мали місце через узурпацію влади, коли гетьмани намагалися діяти авторитарно і призначали людей на високі посади своєю одноосібною владою. Це, виходячи з традицій та звичаїв народу, вважалося неприпустимим. «Однак дехто з гетьманів Війська Запорозького захоплював собі необмежену владу, геть потоптавши рівність і звичаї» (див. розд. VI). Преамбула проголошувала, що гетьман зобов'язувався «свято дотримуватися духу оцих угод і конституцій».

Цей історичний документ нагадує нам про славні традиції нашого народу, а не заокеанського люду, про шанування «громадських рад», зобов'язуючи гетьманів не протиставляти «свої рішення розсуду», але виконувати їх: «Там, у Війську Запорозькому, здавна-давен дотримуються саме такого порядку при гетьманській власті, згідно зі старовинним законом вольностей» (там же).

Гетьмани обиралися на Генеральній Раді (віддзеркалення сили зборів козаків і навіть діяльності чорних рад, коли простий люд переобирав верхівку), вводилося регулярне проведення її сесій у гетьманській резиденції. В цілому історики доказово роблять висновки, що представники Лівобережної України, «незважаючи на терор режиму Петра І, взяли участь у впровадженні в українській державі парламентської системи», що народ козацький «завжди висловлювався проти автократії».

Відомий державний діяч і блискучий український історик Михайло Грушевський зумів проявити науковий талант при розробці та прийнятті Конституції Української Народної Республіки 1917 року, поєднавши віковічні традиції нашого народу, відтворивши його прагнення до свободи й демократії, сформулювавши конституційний демократичний устрій України.

Конституція закріпила положення, що суверенне право в УНР належить народові України, тобто усім разом громадянам держави (ст. 2). Верховним органом УНР є Всенародні Збори, які безпосередньо здійснюють вищу законодавчу владу і формують вищі органи виконавчої та судової влади (ст. 23). Вища «власть виконавча в УНР належить Раді Народних Міністрів» (ст. 24), вищим органом судовим є Генеральний Суд (ст. 25).

Особливу роль відведено місцевій владі: «Всякого рода справи місцеві впорядковують виборчі Ради і Управи громад, волостей і земель. Їм належить єдина безпосередня місцева власть: міністри УНР тільки контролюють і координують їх діяльність безпосередньо і через визначених ними урядовців, не втручаючись до справ, тим Радам і Управам призначених, а всякі спори в цих справах рішає Суд Української Народної Республіки» (ст. 26).

Як тут не схилити голову в пошані до Михайла Грушевського, першого Президента України, та його однодумців за ту титанічну роботу з конституційного становлення державності України після першої світової війни! Адже при своєму авторитеті Михайло Грушевський у ті часи міг вибудовувати будь-яку авторитарну державну структуру і її, мабуть, сприйняли б. Але ним рухали відповідальність перед народом, знання його історії та повага до неї. Державний вчинок Михайла Грушевського міг би стати зразком для прийняття рішення Леонідом Кучмою.

Наголосимо, у ті роки заклали унікальні конституційні засади демократичного розвитку держави, поєднавши кращі надбання нашої історії зі світовими досягненнями демократії. Все краще з цього документа і з різних конституцій України було покладено в основу Декларації. До речі, без попередніх конституцій радянського часу з усіма змінами та доповненнями не було б України у наявних територіальних межах, відпрацьованих соціальних гарантій громадян. Та й виборча система була нічим не гірша від європейських стандартів, і це можуть підтвердити найагресивніші «демократи», бо без неї вони ніколи не з'явилися б у парламентах обох останніх скликань. Щоправда, залишили вони тут не найкращий свій слід.

Усі ці роздуми навколо нинішнього конституційного законотворення та зіставлення його з традиціями, звичаями й історичними характеристиками минулого державотворення мають лише одну мету — застерегти громадян України: не допустіть через своїх представників та форуми в черговий раз перекреслити нашу історію, бо без неї не буває майбутнього. А ще варто нагадати президентському оточенню та звернутися до Леоніда Даниловича: не кресліть більше історії на манеру власного бачення, не відкидайте без волі народу схвалених ним актів. Це безвихідне державотворення, і треба визнати, що «конституційний договір» розколов суспільство. А нам усім необхідна злагода. І вона досягнута в Декларації про державний суверенітет України. Реалізуймо ж її!

Головному редактору газети «Голос України» ПРАВДЕНКУ С.М.

Шановний Сергіє Макаровичу!

У зв'язку з тим, що у газеті Верховної Ради України «Голос України» від 23 травня 1996 року було надруковано проект Конституції України, поданий членами Тимчасової спеціальної комісії з доопрацювання проекту Конституції від фракції комуністів без згоди Тимчасової спеціальної комісії, що є грубим порушенням не тільки норм етики і моралі, а й чинного законодавства, вважаю за необхідне повідомити наступне.

1. Опублікований проект Конституції України, поданий представниками комуністів, зроблений ними на основі проекту Конституції, який протягом 1,5 місяця доопрацьовувала група з представників одинадцяти депутатських груп і фракцій, до якої представники комуністів не входили. Таким чином, поданий ними проект є плагіатом.

2. У відповідності до чинного законодавства наполягаю на негайному опублікуванні в газеті «Голос України» проекту Конституції, доопрацьованого Тимчасовою спеціальною комісією, який за рішенням комісії було подано до Верховної Ради України для прийняття у першому читанні. Таким чином, читачі самостійно зможуть зробити висновки щодо «оригінальності» поданого членами комуністичної фракції проекту.

3. Вважаю за необхідне разом з опублікуванням доопрацьованого Тимчасовою спеціальною комісією проекту Конституції України опублікувати і цей лист.

З повагою,
М. СИРОТА,
голова Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з доопрацювання проекту Конституції, керівник депутатської групи «Центр».

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

Проект доопрацьований Тимчасовою спеціальною комісією, створеною відповідно до Постанови Верховної Ради України від 5 травня 1996 року за № 169/96 — ВР

Ми, український народ — громадяни України усіх національностей, виражаючи свою суверенну волю,

спираючись на багатовікову історію українського державотворення і на *основі* здійсненого українською нацією права на самовизначення,

дбаючи про забезпечення прав і свобод людини та гідних умов її життя,

піклуючись про зміцнення громадянської злагоди у суспільстві,

прагнучи розвивати і зміцнювати демократичну, соціальну, правову державу,

усвідомлюючи відповідальність перед нинішнім і прийдешніми поколіннями,

керуючись Актом проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 року, схваленим 1 грудня 1991 року всенародним голосуванням,

затверджуємо цю Конституцію — Основний Закон України.

РОЗДІЛ І. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ

Стаття 1. Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава.

Стаття 2. Суверенітет України поширюється на всю її територію.

Україна є унітарною державою.

Територія України є цілісною і недоторканною.

Стаття 3. Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю.

Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

Стаття 4. В Україні існує єдине громадянство. Підстави набуття і втрати громадянства України визначаються законом.

Стаття 5. Україна є республікою.

Єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади *та місцевого самоврядування**).

Ніхто не може узурпувати державну владу.

Стаття 6. Державна влада в Україні здійснюється на засадах її *поділу* на законодавчу, виконавчу та судову.

Органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах.

Стаття 7. Держава визнає і гарантує місцеве самоврядування.

Стаття 8. В Україні діє принцип верховенства права.

Конституція України має найвищу юридичну силу. Закони та інші правові акти приймаються на основі Конституції України і мають відповідати їй. Норми цієї Конституції є нормами прямої дії. *Звернення до суду для захисту конституційних прав і свобод безпосередньо на підставі Конституції України гарантується.*

Стаття 9. *Чинні* міжнародні договори, *згода на обов'язковість яких надана Народною Радою України,* є частиною національного законодавства України.

Укладення міжнародних договорів, які суперечать Конституції України, можливе лише після внесення відповідних змін до Конституції України.

Стаття 10. Державною (офіційною) мовою в Україні є українська мова.

У місцях компактного проживання громадян, що належать до однієї або кількох національних меншин, поряд із державною мовою *в діяльності органів державної влади та державних організацій* може вживатись мова, прийнятна для більшості *жителів* певного населеного пункту.

Стаття 11. (Стаття 11 ч. 1)**). Держава сприяє консолідації та розвиткові української нації, її історичної свідомості, традицій і культури, *а також* розвиткові етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності всіх національних меншин *і корінних народів.*

Стаття 12. (Стаття 11 ч. 2). Україна піклується про задоволення національно-культурних і мовних потреб українців, що проживають за межами держави.

Стаття 13. (додаткова). *Земля, її надра, повітряний простір, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності українського народу. Від імені українського народу правомоччя власника здійснює Народна Рада України.*

Кожен громадянин має право користуватися об'єктами права власності народу, а також набувати їх на праві приватної власності відповідно до закону.

Держава забезпечує захист усіх форм права власності і господарювання, соціальну спрямованість економіки.

Стаття 14. (Стаття 12). Суспільне життя в Україні грунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності.

Жодна ідеологія не може визнаватися державою як обов'язкова.

Цензура заборонена.

Держава гарантує свободу політичної діяльності, не забороненої Конституцією і законом.

Стаття 15. (додаткова). *Забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, подолання у співробітництві із світовим співтовариством наслідків Чорнобильської катастрофи планетарного масштабу, збереження генофонду українського народу є обов'язком держави.*

Стаття 16. (додаткова). *Захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього українського народу.*

Оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності покладаються на Збройні Сили України.

Забезпечення державної безпеки і захист державного кордону України покладаються на органи безпеки, організація і порядок діяльності яких визначаються законом.

Збройні Сили України та інші військові формування не можуть бути використані будь-ким для обмеження прав і свобод громадян чи з метою повалення конституційного ладу, усунення органів влади і перешкоджання їх діяльності.

Держава забезпечує соціальний захист громадян України, які перебувають на службі у Збройних Силах та інших військових формуваннях, а також членів їх сімей.

На території України забороняється створення і функціонування будь-яких озброєних формувань, не передбачених законом.

Стаття 17. (Стаття 13). Зовнішньополітична діяльність України спрямовується на забезпечення її національних інтересів і безпеки шляхом підтримання мирного і взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства *на основі загальновизнаних принципів і норм міжнародного права.*

Стаття 18. (Стаття 14). Народ *і кожен громадянин* має право чинити опір будь-кому, хто здійснює спробу ліквідувати українську державу, конституційний лад, порушити її територіальну цілісність або чинить дії, спрямовані на захоплення державної влади, *чи спрямовані на обмеження конституційних прав і свобод,* якщо інші, передбачені цієї Конституцією засоби, не можуть бути використані.

Стаття 19. (додаткова). *Правовий порядок в Україні грунтується на засадах, згідно з якими ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством.*

Органи державної влади і органи самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти тільки на підставі, в обсязі і у спосіб, передбачені Конституцією України та законами України.

Стаття 20. (Стаття 15). Державний прапор України — синьо-жовтий стяг із двох рівновеликих горизонтальних смуг.

Державний герб України — *Знак Княжої держави Володимира Великого золотої барви на синьому щиті.*

Державний гімн України — національний гімн «Ще не вмерла Україна».

Столицею України є місто Київ.

РОЗДІЛ II. ПРАВА І СВОБОДИ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

Стаття 21. (Стаття 16). Усі люди є вільними і рівними у своїй гідності та правах.

Права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними.

Стаття 22. (Стаття 17). Права і свободи людини і громадянина, закріплені цією Конституцією, не є вичерпними.

Конституційні права і свободи *гарантуються* і не можуть бути скасовані.

Стаття 23. (Стаття 18). Кожна людина має право на вільний розвиток своєї особистості, якщо при цьому не порушуються права і свободи інших осіб.

Стаття 24. (Стаття 19). Громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом.

Не може бути привілеїв чи обмежень на підставі раси, кольору шкіри, політичних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мови, релігії *чи на іншій підставі.*

Стаття 25. (Стаття 20). Громадянин України не може бути позбавлений громадянства і права змінити громадянство.

Громадянин України не може бути вигнаний за межі України або виданий *іншій* державі.

Україна гарантує своїм громадянам піклування та захист за її межами.

Стаття 26. (Стаття 21). Іноземці та особи без громадянства, *які перебувають в Україні на законних підставах,* користуються такими *самими* правами і свободами, а також несуть такі *самі* обов'язки, як і громадяни України, за винятками, встановленими Конституцією України, законами чи міжнародними договорами України.

Іноземцям та особам без громадянства може бути наданий притулок *в порядку, встановленому законом.*

Стаття 27. (Стаття 22). Кожна людина має невід'ємне право на життя.

Нікого не може бути свавільно *позбавлено* життя. Обов'язок держави — захищати життя людини.

Кожен має право захищати своє життя і життя інших *людей* від протиправних посягань.

Стаття 28. (Стаття 23). Кожен має право на повагу *до* його гідності.

Нікого не може бути піддано катуванню, жорстокому, нелюдському, або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню.

Жодна *людина* не може бути без її вільної згоди піддана медичним чи науковим дослідам.

Стаття 29. (Стаття 24). Кожна людина має право на свободу і особисту недоторканність.

Ніхто не може бути заарештований або триматися під вартою інакше як за вмотивованим рішенням суду і тільки на підставах, визначених законом.

У разі нагальної *потреби запобігти злочину чи його перепинити,* уповноважені на те органи можуть застосовувати тримання людини під вартою як тимчасовий запобіжний захід, обгрунтованість якого протягом 48 годин має бути перевірена судом. Затримана особа негайно звільняється, якщо впродовж 48 годин з моменту затримання їй не вручено *обгрунтоване* рішення суду про тримання під вартою.

Кожному заарештованому чи затриманому *має* бути невідкладно повідомлено про мотиви арешту чи затримання, роз'яснено його права та надано можливість захищати себе особисто або використовувати правову допомогу захисника з моменту затримання.

Кожний затриманий має право у будь-який час оскаржити *в суді своє* затримання.

Про затримання або арешт людини мають бути негайно повідомлені родичі затриманого.

Стаття 30. (Стаття 25). Кожному гарантується недоторканність житла.

Не допускається проникнення до житла *та до* іншого володіння особи, проведення в них обшуку та огляду інакше як за *обгрунтованим* рішенням суду.

У невідкладних випадках, пов'язаних із *врятуванням життя людей та майна чи* безпосереднім переслідуванням осіб, підозрюваних у *вчиненні* злочину, можливий інший, визначений законом, порядок проникнення до житла та до іншого володіння особи, проведення в них обшуку і огляду.

Стаття 31. (Стаття 26). Кожному гарантується таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції. Винятки можуть бути визначені законом з метою запобігання злочинам чи з'ясування істини під час розслідування і розгляду кримінальних справ *і лише за рішенням суду на підставі закону.*

Стаття 32. (Стаття 27). Ніхто не може зазнавати втручання у його особисте і сімейне життя *крім випадків, передбачених Конституцією України.*

Не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом.

Кожний громадянин має право знайомитись в органах державної влади, установах і організаціях, органах місцевого самоврядування з відомостями про себе, які не є державною або іншою захищеною законом таємницею.

Кожному гарантується судовий захист права *спростовувати недостовірну інформацію про себе та вимагати вилучення будь- якої інформації, зібраної в протизаконний спосіб,* а також на відшкодування матеріальної і моральної шкоди, завданої збиранням, збереженням, використанням та поширенням такої інформації.

Стаття 33. (Стаття 28). *Кожному, хто на законних підставах перебуває на території України, гарантується свобода пересування, вільний вибір місця проживання, право вільного залишення території України, за винятком обмежень, які визначаються законом.*

Громадянин України не може бути позбавлений права на повернення в Україну в будь-який час.

Стаття 34. (Стаття 29). Кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань.

Кожен має право вільно збирати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб за своїм вибором.

Здійснення цих свобод може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громад-

(Продовження на 6—10-й стор.).

* - напівжирним курсивом виділено текст, що відрізняється від проекту Конституційної Комісії України.

** - у дужках нумерація статей в редакції Конституційної Комісії України.

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

Проект доопрацьований Тимчасовою спеціальною комісією, створеною відповідно до Постанови Верховної Ради України від 5 травня 1996 року за № 169/96 — ВР

ського порядку з метою запобігання заворушенням або злочинам, для охорони ***здоров'я населення,*** для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя.

Стаття 35. (Стаття 30). Кожен має право на ***свободу світогляду і віросповідання.*** Це право включає свободу сповідувати будь-яку релігію або не сповідувати ніякої, безперешкодно відправляти одноособово чи колективно релігійні культи і ритуальні обряди, вести релігійну діяльність.

Здійснення цього права може бути обмежене законом і лише в інтересах охорони громадського порядку, здоров'я і моральності населення, або захисту прав і свобод інших людей.

Церква (релігійні організації) в Україні відокремлені від держави. Жодна релігія не може бути визнана державою як обов'язкова.

Ніхто не може бути увільнений від своїх обов'язків перед державою або відмовитися від виконання законів за мотивами релігійних переконань. У разі, коли виконання військового обов'язку суперечить релігійним переконанням громадянина, цей обов'язок має бути замінений альтернативною (невійськовою) службою.

Стаття 36. (Стаття 31). Кожен має право на свободу об'єднання ***у політичні партії і громадські*** організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, за винятком обмежень, визначених законом в інтересах національної та громадської безпеки, охорони ***здоров'я населення*** або захисту прав і свобод інших людей.

Політичні партії в Україні ***є основою політичної системи*** і сприяють виявленню політичної волі громадян, беруть участь у виборах. Членами політичних партій можуть бути лише громадяни України. ***Обмеження щодо членства у політичних партіях встановлюється законом.***

Громадяни мають право на участь у професійних спілках з метою захисту трудових і соціально-економічних прав та інтересів. Професійні спілки є громадськими організаціями, що об'єднують громадян, пов'язаних спільними інтересами за родом їх професійної діяльності та утворюються без попереднього дозволу на основі вільного вибору їх членів. Всі професійні спілки мають рівні права. Обмеження щодо членства у професійних спілках встановлюються лише законом.

Ніхто не може бути примушений до вступу в будь-яке об'єднання.

Усі ***об'єднання громадян*** рівні перед законом.

Стаття 37. (Стаття 32). Утворення і діяльність політичних партій та ***громадських організацій***, програмні цілі, ***або ж*** дії яких спрямовані на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу шляхом насильства, порушення суверенітету та територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, ***посягання*** на права і свободи людини, ***здоров'я населення*** забороняються.

Політичні партії та громадські організації не можуть мати воєнізованих формувань.

Не допускається утворення і діяльність організаційних структур політичних партій в органах державної ***виконавчої та судової влади і виконавчих*** органах місцевого самоврядування, військових формуваннях, а також на державних підприємствах, в установах, навчальних закладах та інших державних організаціях.

Заборона діяльності об'єднань громадян здійснюється в судовому порядку.

Стаття 38. (Стаття 33). Громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевому референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади і місцевого самоврядування.

Громадяни користуються рівним правом доступу до державної служби, а також до служби в органах місцевого самоврядування.

Стаття 39. (Стаття 34). ***Громадяни мають*** право збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації, про проведення яких ***завчасно сповіщаються*** органи виконавчої влади чи місцевого самоврядування.

Обмеження цього права може визначатися ***за рішенням суду на підставі закону*** і лише в інтересах національної або громадської безпеки з метою запобігання заворушенням і злочинам, для охорони ***здоров'я населення*** і захисту прав і свобод інших людей.

Стаття 40. (Стаття 35). Усі мають право направляти індивідуальні або колективні письмові звернення до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових осіб цих органів, які зобов'язані розглянути звернення і дати ***обгрунтовану*** відповідь ***у встановлений законом строк.***

Стаття 41. (Стаття 36). Право приватної власності є недоторканним.

Кожний має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю та результатами своєї інтелектуальної та творчої праці.

Право приватної власності, включаючи право приватної власності на землю, набувається в порядку, визначеному законом.

Громадяни для задоволення своїх потреб ***можуть*** користуватися об'єктами ***права*** державної та комунальної власності відповідно до закону.

Ніхто не може бути протиправно позбавлений ***права*** власності.

Примусове відчуження об'єктів приватної власності може бути застосовано лише як виняток з мотивів суспільної необхідності, на підставі і в порядку встановленому законом та за умови попереднього і повного відшкодування їх вартості. Примусове відчуження об'єктів приватної власності з наступним повним відшкодуванням їх вартості допускається лише за умов воєнного чи надзвичайного стану.

Конфіскація майна може бути застосована ***виключно за рішенням суду*** у випадках, обсязі та порядку, встановлених законом.

Використання власності не може завдавати шкоди правам, свободам і гідності громадян, інтересам суспільства, погіршувати екологічну ситуацію і природні якості землі.

Стаття 42. (Стаття 37). Кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом.

Підприємницька діяльність депутатів, службових чи посадових осіб, органів державної влади і місцевого самоврядування обмежується законом.

Держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності. Не допускається зловживання монопольним становищем на ринку, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісна конкуренція. Види і межі монополії визначаються законом.

Держава захищає права споживачів, здійснює контроль за якістю і безпекою продукції, усіх видів обслуговування, ***сприяє*** діяльності громадських об'єднань споживачів.

Стаття 43 (Стаття 38). Кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується.

Держава створює умови для повного здійснення громадянами цього права, гарантує рівні можливості у виборі професії та роду трудової діяльності, реалізує програми професійно-технічного навчання, підготовки і перепідготовки кадрів відповідно до суспільних потреб.

Використання примусової праці забороняється. Не вважається примусовою працею військова або альтернативна служба, а також робота чи служба, яка виконується особою за вироком суду або відповідно до законів про надзвичайний і воєнний стан.

Кожен має право на належні, безпечні і здорові умови праці, на винагороду за працю не нижче від визначеного законом мінімального розміру заробітної плати.

Використання праці жінок і неповнолітніх на небезпечних для їхнього здоров'я роботах забороняється.

Громадянам гарантується захист від незаконного звільнення.

Право на своєчасне отримання винагороди за працю захищається законом.

Стаття 44. (Стаття 39). Ті, хто працюють, мають право на страйк для захисту своїх економічних і соціальних інтересів.

Порядок здійснення цього права встановлюється законом з урахуванням необхідності забезпечення національної безпеки, охорони здоров'я, прав і свобод інших людей.

Ніхто не може бути примушений до участі або неучасті у страйку.

Заборона страйку можлива тільки на підставі закону.

Стаття 45. (Стаття 40). Кожен, хто працює, має право на відпочинок.

Це право забезпечується скороченим робочим днем для ряду професій і виробництв, які визначаються законом; скороченою тривалістю роботи у нічний час; надання днів щотижневого відпочинку.

Максимальна тривалість робочого часу, мінімальна тривалість відпочинку та оплачуваної щорічної відпустки, вихідні та святкові дні, а також інші умови здійснення цього права визначаються законом.

Стаття 46. (Стаття 41). Громадяни мають право на соціальний захист, ***що включає право на забезпечення*** у разі ***повної, часткової або тимчасової*** втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, у старості та в інших випадках, передбачених законом.

Це право гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків ***громадян,*** підприємств, установ та інших організацій, бюджетних та інших джерел соціального забезпечення, ***створення мережі державних, комунальних, приватних закладів для догляду за непрацездатними.***

Пенсії, інші види соціальної виплати та допомоги, які є основним джерелом існування, повинні забезпечувати рівень життя не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом.

Стаття 47. (Стаття 42). Кожен має право на житло.

Громадянам, які потребують соціального захисту, житло надається державою та місцевим самоврядуванням безоплатно або за доступну для них плату відповідно до закону.

Ніхто не може бути примусово позбавлений житла ***інакше, як за рішенням суду на підставі закону.***

Стаття 48. (Стаття 43). Кожен має право на достатній життєвий рівень для нього і його сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло.

Стаття 49. (Стаття 44). Кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування.

Держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування. У державних і комунальних установах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно. Держава сприяє розвиткові приватних лікувальних закладів.

Держава піклується про розвиток фізичної культури і спорту, забезпечує санітарно-епідеміологічне благополуччя.

Стаття 50. (Стаття 45). Кожен має право на безпечне для життя і здоров'я довкілля та відшкодування завданої порушенням цього права шкоди.

Кожному гарантується право вільного доступу до інформації про стан довкілля, якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на поширення такої інформації.

Ця інформація ніким не може бути засекречена.

Стаття 51. (Стаття 46). Шлюб грунтується на вільній згоді жінки і чоловіка. Кожен з подружжя має рівні права і обов'язки ***у шлюбі і сім'ї.***

Сім'я, дитинство, материнство і батьківство перебувають під охороною держави.

Стаття 52. (Стаття 47). Діти рівні у своїх правах незалежно від походження, а також від того, народжені вони у шлюбі чи поза ним.

Будь-яке насильство над дитиною та її експлуатація переслідуються законом.

Утримання та виховання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, покладається на державу. Держава заохочує і підтримує благодійницьку діяльність щодо дітей.

Стаття 53. (Стаття 48). Кожен має право на освіту.

Повна загальна середня освіта є обов'язковою.

Держава забезпечує доступність і безоплатність дошкільної, ***повної*** загальної середньої, професійної освіти в державних і комунальних навчальних закладах; ***розвиток дошкільної, позашкільної професійно-технічної, вищої і післядипломної освіти; різні форми навчання; надання державних стипендій та пільг учням та студентам.*** Громадяни мають право безоплатно одержати вищу освіту в державних і комунальних навчальних закладах на конкурсній основі.

Громадянам, які належать до національних меншин, гарантується відповідно до закону, право на навчання рідною мовою чи вивчення рідної мови в державних та комунальних навчальних закладах або через національні культурні товариства.

Стаття 54. (Стаття 49). Кожний громадянин має право на результати своєї інтелектуальної власності, і ніхто не може використовувати її без його згоди, за винятками, визначеними законом.

Держава сприяє розвитку наук, встановленню наукових зв'язків України зі світовим співтовариством.

Культурна спадщина охороняється законом.

Держава вживає заходів до повернення в Україну культурних цінностей народу, що знаходяться за її межами.

Стаття 55. (Стаття 50). ***Права*** і свободи людини і громадянина захищаються судом. Кожному гарантується право на оскарження ***в суді*** рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, ***службових*** та посадових осіб.

Кожен має право звертатися за захистом своїх прав до Уповноваженого Народної Ради України у правах людини.

Кожен має право звертатися за захистом своїх прав і свобод до судових чи інших установ Організацій Об'єднаних Націй та Ради Європи.

Кожен має право ***будь-якими не забороненими законом засобами*** захищати св права і свободи від порушень.

Стаття 56. (Стаття 51). Кожен має право на відшкодування за рахунок держави чи місцевого самоврядування матеріальної та моральної шкоди, ***завданої*** незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів державної влади та місцевого самоврядування, або їхніх ***службових чи*** посадових осіб під час здійснення ними повноважень.

Стаття 57. (Стаття 52). Гарантується право кожного знати свої права і обов'язки.

Закони та інші нормативно-правові акти, що визначають права і обов'язки громадян, мають бути доведені до населення в порядку, встановленому законом.

Закони та інші ***нормативно-правові*** акти, що визначають права і обов'язки громадян і не доведені до населення в порядку, встановленому законом є нечинними.

Стаття 58. (Стаття 53). Закон не має зворотньої дії в часі за винятком випадків, коли він пом'якшує або скасовує відповідальність особи.

Ніхто не може ***відповідати*** за діяння, які під час їх вчинення не визнавалися законом як правопорушення.

Стаття 59. (Стаття 54). Кожен має право на юридичну допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав.

Для забезпечення права на захист від звинувачення та надання юридичної допомоги у вирішенні справ у судах та інших державних органах діє адвокатура.

Стаття 60. (Стаття 55). Ніхто не зобов'язаний виконувати ***явно*** злочинні розпорядження чи накази.

За видання і виконання ***явно*** злочинного розпорядження чи наказу настає юридична відповідальність.

Стаття 61. (Стаття 56). ***Ніхто не може бути двічі притягнутий до юридичної відповідальності за одне і те ж саме правопорушення.***

Юридична відповідальність особи має індивідуальний характер.

Стаття 62. (Стаття 57). ***Особа вважається невинуватою у вчиненні злочину, доки її вина не буде в законному порядку доведена і встановлена обвинувальним вироком суду.***

Ніхто не зобов'язаний доводити свою невинуватість.

Звинувачення не може грунтуватися на доказах, одержаних незаконним шляхом, а також на припущеннях. Усі сумніви щодо доведеності вини особи тлумачаться на її користь.

Ніхто не може бути підданий кримінальному покаранню інакше, як за вироком суду.

У разі скасування ***вироку суду*** як неправосудного держава відшкодовує матеріальну і моральну шкоду, завдану безпідставним засудженням.

Стаття 63 (Стаття 58, 59). Особа не несе відповідальності за відмову давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів, коло яких визначається законом.

Підозрюваний, звинувачуваний чи підсудний має право на захист.

Засуджений користується всіма правами людини і громадянина, за винятком обмежень, які визначені законом і встановлені вироком суду.

Стаття 64 (Стаття 60). ***Конституційні права і свободи людини не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України.***

В умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням терміну дії цих обмежень. Не можуть бути обмежені права і свободи, передбачені статтями 24(19), 25 (20), 28 (23), 29 (24), 40 (35), 47 (42), 51 (46), 52 (47), 55 (50), 56 (51), 57 (52), 58 (53), 59 (54), 60 (55), 61 (56), 62 (57), 63 (58) цієї Конституції.

Стаття 65. (Стаття 61). Захист ***Вітчизни,*** незалежності та територіальної цілісності України, шанування її державних символів є обов'язком громадян.

Громадяни *відбувають* військову службу відповідно до закону.

Стаття 66. (Стаття 62). Кожен зобов'язаний не *заподіювати* шкоди природі, культурній спадщині, відшкодовувати *завдані* ним збитки.

Стаття 67. (Стаття 63). Кожен зобов'язаний сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, *встановлених* законом.

Стаття 68. (Стаття 64). Кожен зобов'язаний неухильно додержуватися Конституції України і законів України, не *посягати* на права і свободи, честь і гідність інших осіб.

Незнання законів не звільняє від юридичної відповідальності.

РОЗДІЛ III. ВИБОРИ. РЕФЕРЕНДУМ

Стаття 69. (Стаття 65). Народне волевиявлення здійснюється через вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії.

Стаття 70. (Стаття 66). Право голосу на виборах і референдумі мають громадяни *України*, які досягли 18 років на день їх проведення.

Не мають права голосу громадяни, визнані судом недієздатними.

Стаття 71. (Стаття 67). Вибори до органів державної влади і місцевого самоврядування є вільними і відбуваються на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування.

Виборцям гарантується вільне волевиявлення.

Стаття 72. (Стаття 68). Всеукраїнський референдум призначається Народною Радою України або Президентом України *відповідно до повноважень, встановлених Конституцією України.*

Всеукраїнський референдум проголошується за народною ініціативою на вимогу трьох мільйонів громадян, які мають право голосу, за умови, що підписи щодо призначення референдуму зібрані не менше ніж у двох третинах областей і не менше ніж по 100 тисяч підписів у кожній.

Стаття 73. (Стаття 69). Виключно всеукраїнським референдумом вирішуються питання про зміну території України.

Стаття 74. (Стаття 70). Референдум не допускається щодо законопроектів з питань податків, бюджету та про амністію.

РОЗДІЛ IV. НАРОДНА РАДА УКРАЇНИ

Стаття 75. (Стаття 71). ***Єдиним органом*** законодавчої влади в Україні є парламент ***— Народна Рада України.***

Стаття 76. (Стаття 73). ***Народна Рада України*** складається з 450 ***народних депутатів України*** (депутатів), які обираються строком на чотири роки на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування.

Депутатом може бути громадянин України, який досяг на день голосування вісімнадцятирічного віку і має право голосу, проживає на території України протягом останніх п'яти років.

Повноваження депутатів визначаються Конституцією України та законами України.

Стаття 77. (Стаття 75). ***Чергові вибори Народної Ради України відбуваються в останню неділю березня четвертого року повноважень Народної Ради України.***

Позачергові вибори Народної Ради України призначаються Президентом України і проводяться в період 60 днів з дня дострокового припинення повноважень Народної Ради України.

Порядок проведення виборів встановлюється законом.

Стаття 78. (Стаття 76). ***Депутати не пов'язані імперативним мандатом і здійснюють свої повноваження на постійній основі.***

Депутати не можуть мати інший представницький мандат та перебувати на державній службі.

Випадки несумісності ***депутатського*** мандата з іншими видами діяльності ***встановлюються*** законом.

Стаття 79. (Стаття 78). ***Перед вступом на посаду депутати складають перед Народною Радою України*** присягу ***такого змісту:***

«Присягаю на вірність Україні. Зобов'язуюсь усіма своїми ***діями*** боронити суверенітет і незалежність України, дбати про благо Вітчизни і добробут українського народу.

Присягаю ***додержуватися*** Конституції України та законів України, виконувати свої обов'язки в інтересах усіх співвітчизників».

Присягу зачитує найстарший за віком депутат перед відкриттям першої сесії новообраної Народної Ради України, після чого депутати скріплюють текст присяги підписами.

Відмова скласти присягу ***має наслідком*** втрату ***депутатського*** мандату.

Повноваження депутатів починаються з моменту складення присяги.

Стаття 80. (Стаття 79). Депутатам гарантується парламентська недоторканність.

Депутати юридично не відповідають за результати голосування або висловлювання у парламенті та його органах за винятком відповідальності за образу чи наклеп.

Депутати не можуть бути затримані чи заарештовані без згоди Народної Ради України до винесення вироку судом.

Стаття 81. (Стаття 80). Повноваження депутатів припиняються одночасно з припиненням повноважень ***Народної Ради України.***

Повноваження депутата припиняються достроково у випадках:

1) складання повноважень за його особистою заявою;

2) винесення щодо нього обвинувального вироку суду;

3) визнання його судом недієздатним або безвісно відсутнім;

4) втрати ним громадянства України або виїзду на постійне проживання за межі України;

5) смерті.

Рішення про дострокове припинення повноважень депутата приймається більшістю від конституційного складу Народної Ради України.

У випадках невиконання вимоги щодо несумісності ***депутатського*** мандата з іншими видами діяльності його повноваження достроково припиняються ***за рішенням суду на підставі закону.***

Стаття 82. (Стаття 81). ***Народна Рада України працює сесійно.***

Народна Рада України є правоможною за умови обрання не менше двох третин від її складу, визнаного Конституцією України.

Народна Рада України на першу сесію збирається не пізніше, ніж на тридцятий день після виборів.

Перше засідання ***Народної Ради України*** відкриває старший за віком депутат.

Порядок роботи Народної Ради України встановлюється Конституцією України та законом про регламент Народної Ради України.

Стаття 83. (Стаття 82). Чергові сесії ***Народної Ради України*** починаються першого вівторка лютого і першого вівторка вересня кожного року.

Позачергові сесії ***Народної Ради України*** із зазначенням порядку денного скликаються Головою ***Народної Ради України*** на вимогу не менше третини депутатів від ***конституційного*** складу ***Народної Ради України*** або на вимогу Президента України.

У разі запровадження воєнного чи надзвичайного стану в Україні ***Народна Рада України*** збирається у дводенний строк без скликання.

У випадку закінчення строку повноважень ***Народної Ради України*** під час дії воєнного чи надзвичайного стану її повноваження продовжуються до дня першого засідання першої сесії ***Народної Ради України,*** обраної після припинення воєнного чи надзвичайного стану.

Стаття 84. (Стаття 83). ***Засідання Народної Ради України проводяться відкрито. Закрите засідання проводиться за рішенням більшості від конституційного складу Народної Ради України.***

Рішення Народної Ради України приймаються виключно на її засіданнях шляхом голосування.

Голосування на засіданнях Народної Ради України здійснюється депутатом особисто.

Стаття 85. (Стаття 84, 85, 87). До повноважень ***Народної Ради України*** належать:

1) внесення змін до Конституції України в межах і порядку, передбачених розділом XIII Конституції України;

2) призначення всеукраїнського референдуму з питань, визначених статтею 73 (69) Конституції України;

3) прийняття Державного бюджету і контроль за його виконанням, затвердження звіту про виконання Державного бюджету України;

4) прийняття законів;

5) призначення чи обрання на посади, увільнення з посад, ***надання згоди на призначення і увільнення з посад*** осіб у випадках, передбачених Конституцією України;

6) здійснення парламентського ***контролю у межах,*** визначених Конституцією;

7) ***надання згоди на обов'язковість міжнародних договорів України у визначений законом строк та денонсація міжнародних договорів України;***

8) заслуховування щорічних та позачергових послань Президента України про внутрішнє і зовнішнє становище України;

9) усунення Президента України з поста в порядку, встановленому статтею 111 (109) Конституції;

10) призначення виборів Президента України у строки, передбачені Конституцією;

11) оголошення за поданням Президента України ***стану*** війни і укладення миру, схвалення рішення Президента України про використання Збройних Сил України та інших військових формувань у разі збройної агресії проти України;

12) надання згоди на призначення Президентом України Прем'єр-міністра України;

13) розгляд і прийняття рішення щодо ***схвалення*** Програми діяльності Кабінету Міністрів України;

14) здійснення контролю за діяльністю Кабінету Міністрів України відповідно до Конституції;

15) ***затвердження загальнодержавних*** програм економічного, науково-технічного, соціального і національно-культурного розвитку, охорони довкілля;

16) ***затвердження*** рішень про надання Україною позик і економічної допомоги іноземним державам, ***міжнародним організаціям*** та про одержання Україною позик від іноземних держав, банків та міжнародних фінансових організацій, ***які не передбачені Державним бюджетом,*** а також здійснення контролю за їх використанням;

17) ***затвердження загальної структури, чисельності Збройних Сил України, інших військових формувань,*** утворених відповідно до законодавства;

18) призначення на посаду і звільнення з посади ***Голови та інших членів*** Рахункової палати;

19) призначення на посаду та звільнення з посади Уповноваженого ***Народної Ради України*** у правах людини; заслуховування його щорічних доповідей про стан захисту прав і свобод людини в Україні;

20) призначення на посаду та звільнення з посади за поданням Президента України ***Голови Національного банку України;***

21) ***призначення третини складу Конституційного Суду України;***

22) ***надання згоди на призначення Президентом України Генерального прокурора України; оголошення Генеральному прокурору недовіри, що тягне за собою його відставку;***

23) ***надання згоди на призначення та звільнення з посади Президентом України Голови Антимонопольного комітету і Голови Фонду державного майна;***

24) ***призначення на посаду та припинення повноважень членів Центральної виборчої комісії за поданням Президента України;***

25) ***обрання суддів безстроково;***

26) схвалення рішення про надання військової допомоги іншим ***державам,*** про направлення підрозділів Збройних Сил України до іншої держави чи допуск підрозділів збройних сил ***іноземних держав на територію України;***

27) затвердження протягом двох днів з моменту звернення указів Президента України про запровадження воєнного чи надзвичайного стану в Україні або в окремих її місцевостях, про загальну або часткову мобілізацію, оголошення окремих місцевостей зонами екологічного лиха;

28) утворення і ліквідація районів, встановлення і зміна меж районів і міст, віднесення населених пунктів до категорії міст, найменування і перейменування населених пунктів і районів;

29) ***призначення керівника апарату Народної Ради України; затвердження кошторису та структури апарату Народної Ради України;***

30) ***призначення половини складу ради Національного банку України;***

31) ***направлення запиту до Президента України на основі рішення, прийнятого однією третиною конституційного складу Народної Ради України на вимогу депутата, Комітету чи групи депутатів;***

32) ***дострокове припинення повноважень Верховної Ради Автономної Республіки Крим при наявності висновку Конституційного Суду України про порушення нею Конституції України або законів України; призначення позачергових виборів Верховної Ради Автономної Республіки Крим.***

Народна Рада України затверджує перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації, визначає правові засади вилучення об'єктів права приватної власності.

Народна Рада України здійснює інші повноваження, які відповідно до Конституції України віднесені до її відання.

Стаття 86. (додаткова). ***Народний депутат України на сесії Народної Ради України має право звернутися із запитом до органів Народної Ради України, до Кабінету Міністрів України, до керівників інших органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також до керівників підприємств, установ і організацій, розташованих на території України незалежно від їхнього підпорядкування і форм власності.***

Стаття 87. (***Стаття 86***). ***Народна Рада України може на пропозицію не менше третини депутатів розглянути питання про відповідальність Кабінету Міністрів України та прийняти резолюцію недовіри до Кабінету Міністрів України більшістю від конституційного складу Народної Ради України.***

Питання про відповідальність Кабінету Міністрів України не може ставитися Народною Радою України більше одного разу протягом чергової сесії, а також протягом року після схвалення програми діяльності Кабінету Міністрів України.

Стаття 88. (Стаття 88). ***Народна Рада України обирає зі свого складу Голову Народної Ради України, першого заступника та заступника Голови Народної Ради і відкликає їх.***

Голова Народної Ради України:

1) веде засідання Народної Ради України;

2) організує підготовку питань до розгляду на засіданнях Народної Ради України;

3) підписує акти, ухвалені Народною Радою України;

4) представляє Народну Раду України у зносинах з іншими органами державної влади України та інших держав;

5) організує роботу апарату Народної Ради України. Голова Народної Ради України здійснює свої повноваження, передбачені Конституцією України у порядку, встановленому законом про регламент Народної Ради України.

Стаття 89. (Стаття 89). ***Народна Рада України затверджує перелік Комітетів, обирає голів цих Комітетів.***

Комітети Народної Ради України здійснюють законопроектні роботи, готують і попередньо розглядають питання, що віднесені до повноважень Народної Ради України.

Народна Рада України у межах своїх повноважень може утворювати тимчасові спеціальні комісії для підготовки і попереднього розгляду питань.

Тимчасові слідчі комісії утворюються Народною Радою України для проведення розслідування з питань, що становлять суспільний інтерес, якщо за їхнє утворення проголосували не менше третини від складу Народної Ради України, визначеного Конституцією.

Висновки і пропозиції тимчасових слідчих комісій не є обов'язковими для слідства і суду.

Організація і порядок діяльності Комітетів Народної Ради України, її тимчасових спеціальних і слідчих комісій встановлюються законом.

Стаття 90. (Стаття 90). Повноваження ***Народної Ради України*** припиняються в день відкриття першого засідання ***Народної Ради України*** нового скликання.

Президент України може достроково припинити повноваження Народної Ради України, якщо протягом 30 днів однієї сесії пленарні засідання не розпочинаються.

Повноваження Народної Ради України, обраної на позачергових виборах, проведених після дострокового припинення Президентом України повноважень Народної Ради України попереднього скликання, не можуть бути припинені протягом року з дня її обрання.

Повноваження Народної Ради України не ***можуть*** бути ***достроково припинені*** в останні шість місяців строку повноважень Президента України.

Стаття 91. (Стаття 91). ***Народна Рада України приймає*** закони, постанови та інші акти більшістю голосів від конституційного складу ***Народної Ради України,*** за винятком випадків, ***передбачених цією Конституцією.***

Стаття 92. (Стаття 92). ***Виключно законами України визначаються:***

1) права та свободи людини і громадянина, гарантії цих прав і свобод; основні обов'язки громадянина;

2) громадянство, правосуб'єктність громадян, статус іноземців і осіб без громадянства;

3) права національних меншин ***і корінних народів;***

4) статус мов;

5) засади використання природних ресурсів, морської економічної зони, континентального шельфу, освоєння космічного простору, організації та експлуатації енергосистем, транспорту і зв'язку;

6) основи соціального захисту, ***форми і види пенсійного забезпечення;*** засади регулювання праці і зайнятості, шлюбу, сім'ї, дитинства, материнства, батьківства, виховання, освіти, культури і охорони здоров'я; ***екологічної безпеки;***

7) правовий режим власності;

8) ***правові засади і гарантії підприємництва; правила конкуренції та антимонопольного регулювання;***

9) засади зовнішніх зносин, зовнішньоекономічної діяльності і митної справи;

10) засади регулювання демографічних та міграційних процесів;

11) засади утворення і діяльності політичних партій, інших громадських об'єднань, засобів масової інформації;

12) основи організації і діяльності органів виконавчої влади, державної служби, організації державної статистики та інформатики;

13) територіальний устрій України;

14) судоустрій, судочинство, статус суддів, судова експертиза, організація і діяльність прокуратури, слідства, нотаріату, органів і установ виконання покарань; основи організації і діяльності адвокатури;

15) засади місцевого самоврядування;

16) статус столиці України; спеціальний статус інших міст;

17) основи національної безпеки, організації Збройних Сил і забезпечення громадського порядку;

18) правовий режим державних кордонів;

19) правовий режим воєнного і надзвичайного стану; зон надзвичайних екологічних ситуацій;

20) організація і ***встановлення*** порядку проведення виборів і референдумів;

21) організація і ***встановлення*** порядку діяльності ***Народної Ради України,*** статус депутатів;

(Продовження на 8—10-й стор.).

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

Проект доопрацьований Тимчасовою спеціальною комісією, створеною відповідно до Постанови Верховної Ради України від 5 травня 1996 року за № 169/96 — ВР

22) засади цивільно-правової відповідальності; діяння, які є злочинами, адміністративними або дисциплінарними правопорушеннями, та встановлюється відповідальність за них.

Виключно законами України також встановлюються:

1) Державний бюджет України і ***бюджетна система України;*** фінансове, грошове, цінове, кредитне, інвестиційне регулювання; система оподаткування; види і розміри податків, зборів та обов'язкових платежів; ***порядок утворення і погашення державного внутрішнього і зовнішнього боргу; валюта, проби, види, вартість, типи і карбування монет, порядок випуску та емісії банкнот, державних цінних паперів, їх види та типи.***

2) одиниці ваги, міри і часу; ***порядок встановлення стандартів;***

3) порядок використання та захисту державних символів;

4) державні нагороди;

5) військові звання, дипломатичні ранги та інші спеціальні звання;

6) державні свята;

7) порядок утворення і функціонування вільних ***та інших спеціальних зон, що мають економічні та міграційні режими, відмінні від загальних.***

Законом України оголошується амністія.

Стаття 93. (Стаття 93). Право законодавчої ініціативи у ***Народній Раді України*** належить Президентові України, народним депутатам України, ***Кабінету Міністрів України і Національному банку України.***

Законопроекти, ***визначені Президентом України як невідкладні,*** розглядаються Народною Радою України позачергово.

Стаття 94. (Стаття 95). Закон підписує Голова ***Народної Ради України*** і невідкладно надсилає його Президентові України.

Президент України протягом п'ятнадцяти днів після отримання закону схвалює та офіційно оприлюднює його або повертає зі своїми зауваженнями до ***Народної Ради України*** для повторного розгляду.

У разі, коли Президент України протягом встановленого строку не повернув закон для повторного розгляду, закон вважається схваленим Президентом України і має бути підписаним та офіційно оприлюдненим.

Якщо під час повторного розгляду закон буде знову прийнятий ***Народною Радою України*** більшістю у дві третини від ***конституційного*** складу ***Народної Ради України***, Президент України зобов'язаний його підписати і офіційно оприлюднити протягом десяти днів.

Закон набуває чинності після десяти днів з моменту його офіційного ***оприлюднення***, якщо інше не передбачено самим законом, але не раніше дня його опублікування.

Стаття 95. (Стаття 96). ***Бюджетна система України будується на засадах справедливого і неупередженого розподілу суспільного багатства між громадянами і територіальними громадами.***

Виключно законом про Державний бюджет України визначаються будь-які видатки держави на загальносуспільні потреби, їх розмір і цільове спрямування.

У разі прийняття ***Народною Радою України*** Державного бюджету України з перевищенням видатків над доходами, закон про Державний бюджет України ***визначає*** джерела покриття дефіциту.

Закон про Державний бюджет ***встановлює*** граничний рівень дефіциту Державного бюджету. ***Джерелом покриття дефіциту державного бюджету є внутрішні і зовнішні позики.***

Держава прагне до збалансування бюджету України.

Не дозволяється встановлювати нові, або змінювати діючі податки та інші обов'язкові платежі законом про Державний бюджет України.

Регулярні звіти про доходи і видатки Державного бюджету України підлягають оприлюдненню.

Стаття 96. (Стаття 97). Державний бюджет України затверджується щорічно ***Народною Радою України*** на період з 1 січня по 31 грудня, а за особливих обставин — на інший період.

Кабінет Міністрів України не пізніше ніж на 15 день осінньої сесії подає до ***Народної Ради України*** проект закону про Державний бюджет на наступний рік. Разом із проектом бюджету подається доповідь про хід виконання Державного бюджету поточного року.

Стаття 97. (Стаття 98). ***Кабінет Міністрів України*** подає до ***Народної Ради України*** звіт про виконання Державного бюджету ***відповідно до закону.***

Поданий звіт підлягає оприлюдненню.

Стаття 98. (Стаття 99). Контроль за використанням ***коштів Державного бюджету України*** від імені ***Народної Ради України*** здійснює Рахункова Палата.

Стаття 99. (додаткова). ***Грошовою одиницею України є гривна.***

Забезпечення стабільності грошової одиниці є основною функцією центрального банку держави — Національного банку України.

Стаття 100. (додаткова). ***Рада Національного банку України розробляє основні засади грошово-кредитної політики та здійснює контроль за їх проведенням.***

Правовий статус Ради Національного банку України визначається законом.

Стаття 101. (Стаття 100). Парламентський контроль за додержанням конституційних прав людини і громадянина здійснює Уповноважений ***Народної Ради України*** у правах людини.

РОЗДІЛ V. ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ

Стаття 102. (Стаття 101). Президент України є главою держави.

Президент України є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції, ***прав і свобод людини*** і забезпечення громадянської злагоди у суспільстві.

Президент України сприяє узгодженості у діяльності органів державної влади, їх взаємодію з органами місцевого самоврядування.

Стаття 103. (Стаття 102). Президент України обирається громадянами строком на п'ять років на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування.

Президентом України може бути обраний громадянин України, ***який досяг тридцятип'ятирічного віку***, має право голосу і проживає в Україні протягом десяти останніх перед днем виборів років, володіє державною мовою.

Одна і та сама особа не може бути Президентом України більше, ніж два строки підряд.

Президент України не може мати інший представницький мандат, ***обіймати*** посаду в органах державної влади і об'єднаннях громадян, а також займатися іншою оплачуваною або підприємницькою діяльністю чи входити до складу керівного органу або наглядової ради підприємства, яке має на меті одержання прибутку.

Чергові вибори Президента України проводяться в останню неділю жовтня п'ятого року повноважень Президента України. У разі дострокового припинення повноважень Президента України, вибори Президента України проводяться в період 90 днів з терміну припинення повноважень.

Порядок проведення виборів Президента України ***встановлюється законом.***

Стаття 104. (Стаття 103). Новообраний Президент України вступає на пост з моменту складення присяги ***народу*** на урочистому засіданні ***Народної Ради України не пізніше 30 днів після обрання.***

Приведення Президента України до присяги здійснює Голова Конституційного Суду України.

Президент України складає присягу такого змісту:

«Я, (ім'я та прізвище), волею народу обраний Президентом України, заступаючи на цей високий пост, урочисто присягаю на вірність Україні. Зобов'язуюсь усіма своїми справами боронити суверенітет і незалежність України, дбати про благо Вітчизни і добробут українського народу, обстоювати права і свободи громадян, ***додержуватися*** Конституції України і законів України, виконувати свої обов'язки в інтересах усіх співвітчизників, підносити авторитет України у світі»

Президент України, обраний на позачергових виборах, складає присягу у п'ятиденний строк після офіційного оголошення результатів виборів.

Стаття 105. (Стаття 104). Президент України користується правом недоторканності ***на час виконання повноважень.***

За посягання на честь і гідність Президента України винні особи притягаються до відповідальності ***на підставі*** закону.

Звання Президента України охороняється законом і зберігається за ним довічно.

Стаття 106. (Стаття 105). Президент України:

1) забезпечує державну незалежність, національну безпеку і правонаступництво держави;

2) звертається з посланнями до народу та із щорічними і позачерговими посланнями до ***Народної Ради України*** про внутрішнє і зовнішнє становище України;

3) представляє державу у міжнародних відносинах, ***здійснює керівництво*** зовнішньополітичною діяльністю держави, веде переговори і укладає міжнародні договори України;

4) приймає рішення про визнання іноземних держав;

5) призначає і звільняє глав дипломатичних представництв України в інших державах і при міжнародних організаціях; приймає вірчі і відкличні грамоти дипломатичних представників іноземних держав;

6) ***призначає всеукраїнський референдум щодо змін Конституції України відповідно до статті 157 (157) Конституції України, проголошує всеукраїнський референдум за народною ініціативою;***

7) призначає ***позачергові вибори Народної Ради України*** у строки, передбачені цією Конституцією;

8) ***припиняє повноваження Народної Ради України*** у випадках, передбачених цією Конституцією;

9) призначає за згодою ***Народної Ради України*** Прем'єр-Міністра України; ***припиняє його повноваження та приймає рішення про відставку Прем'єр-міністра України;***

10) призначає за поданням Прем'єр-міністра України членів Кабінету Міністрів України, керівників інших центральних органів виконавчої влади, а також голів ***місцевих*** державних адміністрацій та ***припиняє їхні повноваження на цих посадах;***

11) призначає за згодою ***Народної Ради України*** Генерального прокурора України та відправляє його у відставку;

12) ***призначає половину складу ради Національного банку України;***

13) призначає на посаду та звільняє з посади ***за згодою Народної Ради України*** Голову Антимонопольного комітету та ***Голову Фонду державного майна;***

14) ***утворює, реорганізує та ліквідує за поданням Прем'єр- міністра України міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, діючи в межах коштів, передбачених на утримання органів виконавчої влади;***

15) ***скасовує акти Кабінету Міністрів України та*** Ради Міністрів Автономної Республіки Крим;

16) є Верховним Головнокомандувачем Збройних Сил України; призначає і звільняє вище командування Збройних Сил України ***та інших військових формувань; здійснює керівництво у сферах національної безпеки та оборони держави;***

17) ***очолює Раду Національної безпеки і оборони України;***

18) вносить до ***Народної Ради України*** подання про оголошення ***стану*** війни та приймає рішення про використання Збройних Сил України у разі збройної агресії проти України;

19) у ***разі*** загрози нападу, небезпеки державній незалежності України приймає рішення про загальну або часткову мобілізацію та запровадження воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях відповідно ***до закону;***

20) оголошує в разі необхідності в Україні або в окремих її місцевостях надзвичайний стан; оголошує в разі необхідності окремі місцевості України зонами екологічного лиха ***з наступним затвердженням цих рішень Народною Радою України;***

21) призначає ***третину*** складу Конституційного Суду України;

22) утворює суди у визначеному законом порядку;

23) присвоює ***вищі*** військові звання, ***вищі*** дипломатичні ранги та інші ***вищі*** спеціальні звання і класні чини;

24) нагороджує державними нагородами, ***встановлює*** президентські відзнаки і нагороджує ними;

25) приймає рішення про прийняття до громадянства України та припинення громадянства України, надання притулку;

26) здійснює помилування;

27) створює для здійснення своїх повноважень консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи і служби в межах коштів, передбачених у Державному бюджеті України на утримання ***цих органів;***

28) здійснює інші повноваження, передбачені цією Конституцією. Президент України на основі і на виконання Конституції України і законів України видає універсали, укази і розпорядження, які є обов'язковими до виконання на території України. Акти Президента України, видані в межах повноважень, передбачених пунктами 3, 4, 5, 10, 13, 14, 16, 18, 19, 20, 22, 23 цієї статті, скріплюються підписами Прем'єр-Міністра України і Міністра, відповідального за акт та виконання і Міністра.

Стаття 107. (додаткова). ***Рада Національної безпеки і оборони України є координаційним органом при Президентові України з питань національної безпеки і оборони.***

Рада Національної безпеки і оборони України здійснює координацію і контроль за діяльністю органів виконавчої влади у сферах національної безпеки і оборони.

Головою Ради Національної безпеки і оборони України є Президент України.

Персональний склад Ради Національної безпеки і оборони України формує Президент України і призначає Державного секретаря Ради Національної безпеки і оборони України.

До складу Ради Національної безпеки і оборони за посадою входять:

Прем'єр-міністр України, Голова служби безпеки України, Міністр внутрішніх справ України та Міністр оборони України.

У засіданнях Ради Національної безпеки і оборони України може брати участь Голова Народної Ради України.

Рішення Ради Національної безпеки і оборони України вводяться в дію актами Президента України.

Компетенція та функції Ради Національної безпеки і оборони України визначаються законом.

Стаття 108. (Стаття 106).Президент України виконує свої повноваження до вступу новообраного Президента України на пост.

Повноваження Президента України припиняються достроково у випадках:

1) відставки;

2) неможливості виконувати свої повноваження за станом здоров'я;

3) усунення з поста у порядку імпічменту;

4) смерті.

Стаття 109. (Стаття 107). Відставка Президента України набуває юридичної сили з моменту, коли заява про відставку буде проголошена ним особисто на засіданні ***Народної Ради України.***

Стаття 110. (Стаття 108). Неможливість виконання Президентом України своїх повноважень за станом здоров'я має бути встановлена на засіданні ***Народної Ради України*** і підтверджена більшістю голосів від її конституційного складу за письмовим поданням Верховного Суду України на підставі звернення ***Народної Ради України*** і медичного висновку.

Стаття 111. (Стаття 109). Президент України може бути усунутий з поста ***Народною Радою України*** у порядку особливої процедури (імпічменту) ***у разі вчинення ним державної зради або іншого злочину.***

Питання про усунення Президента України з поста у порядку імпічменту ініціюється ***більшістю конституційного складу Народної Ради України.***

Для проведення розслідування ***Народна Рада України*** утворює спеціальну тимчасову слідчу комісію, до складу якої включаються спеціальний прокурор і спеціальні слідчі.

Висновки і пропозиції слідчої комісії розглядаються на засіданні ***Народної Ради України.***

За наявності підстав, більшістю у дві третини від конституційного складу Народна Рада України приймає рішення про обвинувачення Президента України.

Рішення про усунення Президента України з поста в порядку імпічменту приймається ***Народною Радою України*** не менше ніж ***трьома четвертими*** від конституційного складу ***Народної Ради України*** після перевірки справи Конституційним Судом України і отримання його висновку про додержання конституційної процедури розслідування і розгляду справи про імпічмент та отримання висновку Верховного Суду України про те, що звинувачення, які висуваються, містять ознаки ***державної зради або іншого*** злочину.

Стаття 112. (Стаття 110). У разі дострокового припинення повноважень Президента України відповідно до статей 108 (106), 109 (107), 110 (108), 111 (109) Конституції України виконання обов'язків Президента України на період до обрання і вступу на пост нового Президента України покладається на Прем'єр-міністра України. Прем'єр-міністр України під час виконання обов'язків Президента України не може здійснювати повноваження, передбачені пунктами 2, 6, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 21, 24, 26 статті 106 (105) Конституції України.

РОЗДІЛ VI. КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ. ІНШІ ОРГАНИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Стаття 113. (Стаття 111). ***Кабінет Міністрів України є вищим органом в системі органів виконавчої влади.***

Кабінет Міністрів України відповідальний перед Президентом України та підконтрольний і підзвітний Народній Раді

України у межах, передбачених у статтях 85, 87 (85, 86) Конституції України.

Кабінет Міністрів України в своїй діяльності керується Конституцією України і законами України, актами Президента України.

Стаття 114. (Стаття 112). До складу Кабінету Міністрів України входять Прем'єр-міністр України, Перший віце-Прем'єр-міністр, віце-Прем'єр-міністр і міністри.

Прем'єр-міністр України призначається Президентом України за згодою більше половини конституційного складу Народної Ради України.

Персональний склад Кабінету Міністрів України призначає Президент України за поданням Прем'єр-міністра України.

Прем'єр-міністр України керує роботою Кабінету Міністрів України, спрямовує її на виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів, ***схваленої Народною Радою України.***

Прем'єр-міністр України входить з поданням до Президента України про утворення, реорганізацію і ліквідацію міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, в межах коштів, передбачених Державним бюджетом України, на утримання цих органів.

Стаття 115. (Стаття 113). ***Кабінет Міністрів України складає повноваження перед новообраним Президентом України.***

Прем'єр-міністр ***України,*** інші члени Кабінету Міністрів ***України*** мають право заявити Президентові України про свою відставку.

Відставка Прем'єр-міністра України має наслідком відставку усього складу Кабінету Міністрів України.

Прийняття Народною Радою України резолюції недовіри до діяльності Кабінету Міністрів має наслідком відставку Кабінету Міністрів України.

Кабінет Міністрів ***України,*** відставка якого прийнята Президентом України, за його дорученням продовжує виконувати свої повноваження до початку роботи новоствореного Кабінету Міністрів ***України, але не більше 60 днів.***

Прем'єр-міністр України зобов'язаний подати Президентові України заяву про відставку Кабінету Міністрів України за рішенням Президента України чи Народної Ради України (резолюція недовіри).

Стаття 116. (Стаття 114). Кабінет Міністрів України:

1) забезпечує державний суверенітет і економічну самостійність України, здійснення внутрішньої і зовнішньої політики держави, виконання Конституції України і законів України та актів Президента України;

2) вживає заходів щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина;

3) забезпечує проведення фінансової, грошової, цінової, кредитної, інвестиційної та податкової політики; політики в галузі праці і зайнятості населення, соціального захисту, освіти, науки і культури, охорони природи, екологічної безпеки і природокористування; ***у питаннях, пов'язаних з проведенням грошової та кредитної політики Кабінет Міністрів України погоджує свої дії з Національним банком України, на який покладаються функції визначення і проведення цієї політики відповідно до закону;***

4) розробляє і здійснює загальнодержавні програми економічного, науково-технічного, соціального і культурного розвитку України;

5) ***забезпечує рівні умови розвитку всіх форм власності; здійснює управління об'єктами державної власності відповідно до закону;***

6) забезпечує розробку і виконання Державного бюджету ***України та подає звіт про його виконання Народній Раді України;***

7) здійснює заходи щодо забезпечення обороноздатності і національної безпеки України, громадського порядку, боротьби зі злочинністю;

8) організує і забезпечує здійснення зовнішньоекономічної діяльності України, митної справи;

9) спрямовує і координує роботу міністерств, інших органів виконавчої влади;

10) ***виконує інші функції, визначені Конституцією України, законами України та актами Президента України.***

Стаття 117 (Стаття 115). ***Кабінет Міністрів України в межах своєї компетенції видає постанови і розпорядження, які є обов'язковими для виконання.***

Акти Кабінету Міністрів України підписує Прем'єр-міністр України.

Нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України, міністерств та інших центральних органів виконавчої влади підлягають реєстрації в порядку, встановленому законом.

Стаття 118. (Стаття 116). ***Виконавчу владу в областях, районах здійснюють місцеві державні адміністрації.***

Особливості здійснення виконавчої влади у містах Києві та Севастополі визначаються окремими законами.

Склад місцевих державних адміністрацій формують та призначають голови місцевих державних адміністрацій.

Голови місцевих державних адміністрацій призначаються на посаду і звільняються з посади Президентом України за поданням Кабінету Міністрів України.

Голови місцевих державних адміністрацій при здійсненні своїх повноважень відповідальні перед Президентом України і Кабінетом Міністрів України, підзвітні та підконтрольні органам виконавчої влади вищого рівня.

Місцеві державні адміністрації підзвітні і підконтрольні радам у частині повноважень, делегованих їм відповідними районними чи обласними радами.

Місцеві державні адміністрації підзвітні і підконтрольні органам виконавчої влади вищого рівня.

Рішення місцевих державних адміністрацій, що суперечать Конституції та чинному законодавству, зупиняються відповідно до закону.

Обласна чи районна рада може висловити недовіру голові відповідної місцевої державної адміністрації. Президент України приймає рішення і дає обгрунтовану відповідь.

Якщо недовіру голові районної чи обласної адміністрації висловили дві третини від складу відповідної ради, Президент України приймає відставку голови місцевої державної адміністрації.

Стаття 119. (Стаття 117). ***Місцеві державні адміністрації на відповідній території забезпечують:***

1) виконання Конституції України, законів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України та інших органів виконавчої влади;

2) додержання прав і свобод громадян;

3) виконання державних і регіональних програм соціально- економічного та культурного розвитку, програм охорони довкілля, а в місцях компактного проживання національних меншин та корінних народів також програм їх національного і культурного розвитку;

4) підготовку та виконання відповідних обласних та районних бюджетів;

5) звіт про виконання відповідних бюджетів та програм;

6) взаємодію з органами самоврядування;

7) реалізацію інших наданих державою та відповідними радами повноважень.

Стаття 120. (Стаття 118). ***Організація, повноваження і порядок діяльності Кабінету Міністрів України, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади визначаються Конституцією України та законами України.***

РОЗДІЛ VII. ПРОКУРАТУРА

Стаття 121. (Стаття 119). ***Прокуратура України складає єдину систему, на яку покладається:***

1) державне обвинувачення у суді;

2) представництво інтересів громадянина або держави в судах у випадках, визначених законом;

3) нагляд за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство;

4) нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян.

Стаття 122. (Стаття 120). Прокуратуру України очолює Генеральний прокурор, який призначається на посаду та звільняється з посади ***за згодою Народної Ради України*** Президентом України.

Строк повноважень Генерального прокурора ***України*** — п'ять років.

Стаття 123. (Стаття 121). Організація та порядок діяльності прокуратури України визначаються законом.

РОЗДІЛ VIII. ПРАВОСУДДЯ

Стаття 124. (Стаття 122). Правосуддя в Україні здійснюється виключно судами. Делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускаються.

Юрисдикція судів поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі.

Судочинство здійснюється Конституційним Судом України та судами загальної юрисдикції.

Народ безпосередньо бере участь у здійсненні правосуддя через народних засідателів і присяжних. Судові рішення ухвалюються судами від імені України і ***є обов'язковими до виконання на всій території держави.***

Стаття 125 (Стаття 123). Система судів ***загальної юрисдикції*** в Україні будується за принципами територіальності і спеціалізації.

Найвищим судовим органом ***системи судів загальної юрисдикції*** є Верховний Суд України.

Вищими судовими органами спеціалізованих судів є відповідні вищі суди.

Відповідно до закону діють апеляційні та місцеві суди.

Створення надзвичайних та особливих судів в мирний час не допускається.

Порядок створення особливих судів під час запровадження воєнного стану встановлюється законом.

Стаття 126. (Стаття 124). ***Незалежність і недоторканність суддів гарантується Конституцією України і законами України.***

Вплив на суддів у будь-який спосіб забороняється.

Судді не можуть бути затримані чи заарештовані без згоди Народної Ради України до винесення обвинувального вироку судом.

Судді займають посади безстроково, крім суддів Конституційного Суду України та суддів, які призначаються на суддівську посаду вперше.

Судді звільняються або усуваються з посади в разі:

1) закінчення терміну призначення чи обрання;

2) досягнення шестидесятип'ятирічного віку;

3) неможливості виконувати свої повноваження за станом здоров'я;

4) порушення суддею вимог несумісності;

5) порушення суддею присяги;

6) обвинувального вироку суду;

7) втрати громадянства;

8) визнання безвісно відсутнім або оголошеним померлим;

9) заяви про відставку або про звільнення з посади за власним бажанням.

Повноваження судді припиняється в разі смерті.

Держава забезпечує особисту безпеку суддів та їх сімей.

Стаття 127. (Стаття 125). ***Правосуддя здійснюють професійні судді та, у визначених законом випадках, присяжні судді і народні засідателі.***

Професійні судді не належать до політичних партій та профспілок, не беруть участь у будь-якій політичній діяльності, не мають представницького мандату, не займають будь-які інші оплачувані посади, не виконують іншу оплачувану роботу, крім наукової, викладацької та творчої роботи.

На посаду судді може бути рекомендований громадянин України не молодший 25 років, який має вищу юридичну освіту та стаж роботи в галузі права не менше 3 років, мешкає в Україні не менше 10 років і володіє державною мовою.

Суддями спеціалізованих судів можуть бути особи, які мають фахову підготовку з питань юрисдикції цих судів. Ці судді здійснюють судочинство лише у складі колегій суддів.

Вимоги до окремих категорій суддів стосовно стажу, віку та їх професійного рівня встановлюються законом.

Захист професійних інтересів суддів здійснюється у порядку, встановленому законом.

Стаття 128. (Стаття 126). ***Перше призначення на посаду професійного судді строком на 5 років здійснює Президент України. Всі інші судді, крім суддів Конституційного Суду України, обираються Народною Радою України безстроково в порядку, встановленому законом.***

Голова Верховного Суду України обирається на посаду та звільняється з посади шляхом таємного голосування Пленумом Верховного Суду України в порядку, встановленому законом.

Стаття 129. (Стаття 127, 128). ***Судді при здійсненні правосуддя незалежні і підкоряються тільки закону.***

Судочинство здійснюється суддею одноособово, колегією суддів чи судом присяжних.

Основними засадами судочинства є:

1) законність;

2) рівність всіх учасників судового процесу перед законом і судом;

3) забезпечення доказовості вини;

4) змагальність сторін та вільність у наданні та доведенні перед судом переконливості своїх доказів;

5) підтримка державного звинувачення в суді прокурором;

6) забезпечення звинуваченому права на захист;

7) гласність судового процесу та його повне фіксування технічними засобами;

8) забезпечення апеляційного та касаційного оскарження судового рішення, окрім випадків встановлених законом;

9) обов'язковість судових рішень.

Законом можуть бути встановлені і інші засади судочинства окремих судових юрисдикцій.

За неповагу до суду і судді винні особи притягуються до відповідальності.

Стаття 130 (Стаття 129). ***Держава забезпечує фінансування та умови для функціонування судів і діяльності суддів.*** У Державному бюджеті України окремо визначаються видатки на утримання судів.

Для вирішення питань внутрішньої діяльності судів діє суддівське самоврядування.

Стаття 131 (додаткова). ***В Україні діє Рада Магістратури до відання якої належить:***

1) внесення подання про призначення на посаду або усунення з посад суддів;

2) прийняття рішення з приводу порушення суддями і прокурорами вимог несумісності;

3) здійснення дисциплінарного провадження щодо суддів Верховного Суду України і суддів Вищих спеціалізованих судів та розгляд скарг на рішення про притягнення до дисциплінарної відповідальності суддів апеляційних та місцевих судів, а також прокурорів.

Рада Магістратури складається з 21 члена. Народна Рада України, Президент України, з'їзд суддів України, з'їзд адвокатів України, з'їзд представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ призначають по три члени, а всеукраїнська конференція працівників прокуратури призначає два члени до Ради Магістратури.

За посадою до Ради Магістратури входять Голова Верховного Суду України, Міністр юстиції України та Генеральний прокурор України.

Очолює Раду Магістратури Президент України.

РОЗДІЛ IX. ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ УСТРІЙ УКРАЇНИ

Стаття 132. (Стаття 130). Територіальний устрій України грунтується на засадах єдності і цілісності державної території, поєднання централізації і децентралізації у здійсненні державної влади, збалансованості соціально-економічного розвитку регіонів, з урахуванням їхніх історичних, економічних, географічних і демографічних особливостей, етнічних і культурних традицій.

Стаття 133. (Стаття 131). Систему адміністративно-територіального устрою України складають: Автономна Республіка Крим, області, райони, міста, селища і села. Міста Київ і Севастополь мають спеціальний статус, який визначається законом.

РОЗДІЛ X. АВТОНОМНА РЕСПУБЛІКА КРИМ

Стаття 134. (Стаття 132). ***Автономна Республіка Крим є невід'ємною*** складовою частиною України і у межах повноважень, визначених цією Конституцією, вирішує питання, віднесені до її відання.

Стаття 135. (Стаття 133). Нормативно-правові акти ***Верховної Ради Автономної Республіки Крим та рішення Ради Міністрів Автономної Республіки Крим*** не можуть суперечити Конституції України і законам України ***та видаються у відповідності і на виконання Конституції України і законів України, актів Президента України та Кабінету Міністрів України.***

Стаття 136. (Стаття 134). Представницьким органом Автономної Республіки Крим є Верховна Рада Автономної Республіки Крим.

Верховна Рада Автономної Республіки Крим у межах своїх повноважень приймає рішення та постанови, які є обов'язковими до виконання в Автономній Республіці Крим.

Урядом Автономної Республіки Крим є Рада міністрів Автономної Республіки Крим. Голова Ради міністрів Автономної Республіки Крим призначається Верховною Радою Автономної Республіки Крим за погодженням із Президентом України.

Повноваження, порядок формування і діяльності Верховної Ради Автономної Республіки Крим і Ради міністрів Автономної Республіки Крим ***визначаються цією Конституцією та законами України, нормативно-правовими актами Верховної Ради Автономної Республіки Крим з питань, що віднесені до їхньої компетенції.***

Правосуддя в Автономній Республіці Крим здійснюється судами, що належать до єдиної судової системи України.

Стаття 137 (додаткова). ***Автономна Республіка Крим здійснює нормативне регулювання з питань:***

1) сільського господарства і лісів;

2) меліорації і кар'єрів;

3) громадських робіт, благодійності, благодійництва; ремесла та промислів;

4) містобудування і житлового господарства;

5) туризму, готельної справи, ярмарків;

6) музеїв, бібліотек, театрів, історико-культурних заповідників, інших закладів культури;

7) транспорту загального користування, автошляхів, водопроводів;

8) мисливства, рибальства;

9) санітарної і лікарняної служб.

З мотивів невідповідності нормативно-правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим Конституції України та законам України, Президент України може зупинити їхню дію з одночасним зверненням до Конституційного Суду України.

Стаття 138 (додаткова). ***До відання Автономної Республіки Крим відносяться:***

1) призначення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, затвердження складу Виборчої комісії Автономної Республіки Крим;

2) організація та проведення місцевих референдумів;

3) управління майном, що належить Автономній Республіці Крим;

4) розробка, затвердження, виконання бюджету Автономної Республіки Крим на основі єдиної податкової і бюджетної політики України;

5) розробка, затвердження та реалізація, у відповідності із загальнодержавними програмами, програм соціально- економічного та культурного розвитку, раціонального природокористування, охорони навколишнього середовища Автономної Республіки Крим;

(Закінчення на 10-й стор.).

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

Проект доопрацьований Тимчасовою спеціальною комісією, створеною відповідно до Постанови Верховної Ради України від 5 травня 1996 року за № 169/96 — ВР

6) визнання статусу місцевостей як курортів; встановлення зон санітарної охорони курортів;

7) участь у забезпеченні прав і свобод громадян, національної злагоди, сприяння охороні правопорядку та громадської безпеки;

8) забезпечення функціонування та розвитку державної та національних мов і культур на території Автономної Республіки Крим; охорона і використання пам'яток історії;

9) участь у розробці та реалізації державних програм повернення депортованих народів;

10) ініціювання введення надзвичайного стану та зон екологічного лиха на території Автономної Республіки Крим.

Законами України Автономній Республіці Крим можуть бути делеговані інші повноваження.

Стаття 139 (Стаття 137). В Автономній Республіці Крим діє Представництво Президента України, статус якого визначається законом.

РОЗДІЛ XI. МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ

Стаття 140 (Стаття 138). Місцеве самоврядування є правом територіальної громади — мешканців села (***добровільного об'єднання у сільську громаду декількох сіл***), селища та міста — самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції України і законів України.

Особливості здійснення місцевого самоврядування в містах Києві та Севастополі визначаються окремими законами.

Місцеве самоврядування здійснюється ***громадою в порядку, встановленому законом як безпосередньо, так і*** через органи місцевого самоврядування: сільські, селищні, міські ради та їхні виконавчі органи.

Органами місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси громад сіл, селищ та міст є районні та обласні ради.

Сільські, селищні, міські ради можуть за ініціативою мешканців утворювати будинкові, вуличні, квартальні та інші органи самоорганізації населення, наділивши їх частиною власної компетенції, фінансів, майна.

Стаття 141 (Стаття 139). ***До складу сільської, селищної, міської ради входять радники, які обираються мешканцями села, селища, міста на основі загального, рівного, прямого виборчого права, шляхом таємного голосування терміном на 4 роки.***

Територіальні громади на основі загального, рівного, прямого виборчого права, шляхом таємного голосування обирають голову відповідно села (сільської громади), селища, міста терміном на 4 роки, який очолює виконавчий орган ради, головує на засіданні ради.

Статус голови, радників ради, виконавчих органів та їхні повноваження, порядок утворення, реорганізації, ліквідації визначається законом.

Районна рада формується сільськими, селищними та міськими радами району, а обласна рада — районними, міськими (міст обласного ***підпорядкування***) радами області.

Голова районної та обласної ради обирається відповідною радою і очолює її виконавчий апарат.

Стаття 142. (Стаття 140). Матеріальною і фінансовою основою місцевого самоврядування є рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, що є у комунальній власності територіальних громад сіл, селищ, міст, а також об'єкти їхньої спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад.

Територіальні громади сіл, селищ і міст можуть об'єднувати на договірних засадах об'єкти комунальної власності, а також кошти бюджетів для виконання спільних проектів, або спільного фінансування (утримання) комунальних організацій і установ, а також створювати для цього відповідні органи та служби.

Держава бере участь у формуванні доходів місцевого самоврядування.

Стаття 143. (Стаття 141). ***Громади села, селища, міста безпосередньо або через створені ними органи місцевого самоврядування управляють майном, що знаходиться в комунальній власності; затверджують та контролюють виконання програм соціального, економічного та культурного розвитку, затверджують та контролюють бюджети відповідних адміністративно-територіальних одиниць; встановлюють місцеві податки і збори у порядку, визначеному законом; забезпечують проведення місцевих референдумів та реалізацію їх результатів; утворюють, реорганізують та ліквідують комунальні організації і підприємства, а також здійснюють контроль за їх діяльністю; вирішують інші питання місцевого значення, що віднесені законом до їхньої компетенції.***

Обласні та районні ради затверджують та контролюють виконання програм соціального, економічного та культурного розвитку відповідних областей і районів; затверджують та контролюють виконання районних і обласних бюджетів, які формуються з коштів державного бюджету для їх розподілу між територіальними громадами або виконання спільних проектів та з коштів, залучених на договірних засадах з місцевих бюджетів для реалізації спільних соціально-економічних програм; вирішують інші питання, віднесені законом до їхньої компетенції.

Органам місцевого самоврядування можуть делегуватися законом окремі повноваження органів виконавчої влади. Держава фінансує виконання державних повноважень у повному обсязі за рахунок коштів державного бюджету або шляхом віднесення до місцевого бюджету окремих загальнодержавних податків у порядку, встановленому законом, передає органам місцевого самоврядування відповідні об'єкти державної власності.

Органи місцевого самоврядування з питань здійснення ними делегованих повноважень є підконтрольними відповідним органам виконавчої влади.

Стаття 144. (Стаття 142). Органи місцевого самоврядування ***в межах повноважень, визначених законом,*** приймають рішення, які є обов'язковими до виконання на відповідній території.

Рішення органів місцевого самоврядування з мотивів їхньої невідповідності Конституції України і законам України зупиняються в порядку, встановленому законом з одночасним зверненням до суду.

Стаття 145. (Стаття 144). Інші питання організації місцевого самоврядування, формування, діяльності та відповідальності його органів визначаються законом.

Стаття 146. (Стаття 143). Права місцевого самоврядування захищаються судом.

РОЗДІЛ XII. КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ

Стаття 147. (Стаття 145). Конституційний Суд України є єдиним органом конституційної юрисдикції в Україні.

Конституційни Суд України вирішує питання про відповідність (конституційність) законів та інших правових актів Конституції України і дає офіційне ***тлумачення Конституції*** України ***і законів*** України.

Стаття 148. (Стаття 146). Конституційний Суд України складається з ***18 суддів.***

Президент України, Народна Рада України та з'їзд суддів України призначають по 6 суддів Конституційного Суду України.

Судді Конституційного Суду України призначаються на 9 років без права на повторне призначення.

Суддею Конституційного Суду ***України*** може бути громадянин України, який на день призначення досяг віку 40 років, має вищу юридичну ***освіту і стаж роботи за фахом не менше ніж десять років, володіє державною мовою і проживає в Україні протягом останніх 20 років.***

Голова Конституційного Суду України обирається на спеціальному пленарному засіданні Конституційного Суду України зі складу його суддів шляхом таємного голосування лише на один трирічний термін.

Стаття 149. (Стаття 147, 148, 149). ***На суддів Конституційного Суду України розповсюджуються гарантії незалежності та недоторканності, підстави щодо звільнення з посади, які передбачені статтею 126 (124) Конституції України та вимоги щодо несумісності, які вказані у частині 2 статті 127 (125) Конституції України.***

Стаття 150. (Стаття 150). До повноважень Конституційного Суду ***України*** належать:

1) офіційне тлумачення ***Конституції України і законів України;***

2) вирішення питань про відповідність Конституції України:

— законів та інших правових актів ***Народної Ради України;***

— нормативно-правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим;

— актів Президента України;

— актів Кабінету Міністрів України.

Ці справи розглядаються за поданням Президента України, не менше ніж ***45 депутатів Народної Ради України,*** Верховного Суду України, Уповноваженого ***Народної Ради України*** з прав людини, Верховної Ради Автономної Республіки Крим.

З питань, визначених цією статтею, Конституційний ***Суд України*** ухвалює рішення, які є обов'язковими до виконання на території України, остаточними і не можуть бути оскаржені.

Стаття 151. (Стаття 151). Конституційний Суд України за зверненням Президента України або Кабінету Міністрів України дає висновки про відповідність Конституції України міжнародних договорів України, що вносяться для ратифікації.

За поданням ***Народної Ради України*** Конституційний Суд ***України*** дає висновок про додержання конституційної процедури розслідування і розгляду справи про усунення Президента України в порядку імпічменту.

Стаття 152. (Стаття 152). Закони та інші правові акти за рішенням Конституційного Суду України визнаються неконституційними повністю або в певній частині, якщо вони не відповідають Конституції України або була порушена визначена Конституцією України процедура їхнього розгляду, ухвалення або набрання чинності.

Закони чи інші правові акти або їхні окремі положення, які визнані Конституційним Судом ***України*** неконституційними, втрачають чинність з дня ухвалення рішення про їхню неконституційність.

Матеріальна, моральна шкода, завдана фізичним та юридичним особам неконституційними актами і діями, відшкодовується державою ***в порядку, встановленому законом.***

Стаття 153. (Стаття 153). Порядок організації і діяльності Конституційного Суду ***України***, процедура розгляду справ визначаються законом.

РОЗДІЛ XIII. ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

Стаття 154. (Стаття 154). Законопроект про внесення змін до Конституції України може бути поданий до ***Народної Ради України*** Президентом України, третиною депутатів від конституційного складу ***Народної Ради України.***

Стаття 155. (Стаття 155). Законопроект про зміни до Конституції України, крім розділів I «Загальні засади», III «Вибори. Референдум» і розділу XIII «Внесення змін до Конституції України», схвалений ***більшістю від конституційного складу Народної Ради України*** вважається прийнятим, якщо на наступній черговій сесії ***Народної Ради України*** за нього проголосували не менше двох третин від конституційного складу ***Народної Ради України.***

Стаття 156. (Стаття 156). Законопроект про зміни до розділів Конституції України I «Загальні засади», III «Вибори. Референдум» і розділу XIII «Внесення змін до Конституції України» вносяться до ***Народної Ради України*** Президентом України ***або двома третинами від конституційного складу Народної Ради України*** і за умови його схвалення трьома четвертими від конституційного складу ***Народної Ради України***, затверджується всеукраїнським референдумом, який призначається Президентом України.

Повторне внесення законопроекту про зміни до розділів I, III XIII Конституції України з того самого питання можливе лише до ***Народної Ради*** України наступного скликання.

Стаття 157. (Стаття 157). Конституція України не може бути змінена, якщо зміни скасовують чи обмежують права і свободи людини й громадянина або спрямовані проти незалежності і територіальної цілісності України.

Конституція України не може бути змінена в умовах надзвичайного і воєнного стану.

Стаття 158. (Стаття 158). Законопроект про зміни до Конституції України, ***який розглядався Народною Радою України і закон не був прийнятий, може бути внесений на розгляд Народної Ради України не раніше ніж через рік з дня прийняття рішення щодо цього законопроекту.***

Народна Рада України не може протягом строку своїх повноважень двічі змінювати ті ж самі положення Конституції України.

Стаття 159. (Стаття 159). Законопроект про зміни і доповнення до Конституції України розглядається Народною Радою України за наявності висновку Конституційного Суду України щодо відповідності законопроекту вимогам статей 155 (155) і 158 (158) Конституції України.

РОЗДІЛ XIV. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 160. (Стаття 160). Конституція України набирає чинності з дня її прийняття.

Стаття 161. (Стаття 161). День прийняття Конституції України є державним святом — Днем Конституції України.

РОЗДІЛ XV. ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Закони та інші нормативні акти, прийняті до набрання чинності цією Конституцією, є чинними у частині, що не суперечить Конституції України.

2. ***Верховна Рада України після прийняття Конституції України здійснює повноваження Народної Ради України. Перші вибори Народної Ради України проводяться у березні 1998 року.***

3. ***Чергові вибори Президента України проводяться в останню неділю жовтня 1999 року.***

4. ***Президент України протягом трьох років, після набрання чинності Конституції України, має право видавати схвалені Кабінетом Міністрів України і скріплені підписом Прем'єр-міністра України укази з питань, неврегульованих законами, з одночасним внесенням відповідного законопроекту до Народної Ради України у порядку, встановленому ст. 93 (-) цієї Конституції.***

Такий указ Президента України вступає в дію, якщо протягом 30 календарних днів з дня подання законопроекту, (за винятком днів міжсесійного періоду), Народна Рада України не приймає закон або не відхиляє внесений законопроект більшістю від її конституційного складу, і діє до набрання чинності законом, прийнятим Народною Радою України з цих питань.

5. Кабінет Міністрів України формується відповідно до цієї Конституції протягом шести місяців після набрання нею чинності.

6. Голови державних адміністрацій після набрання чинності цією Конституцією набувають статусу голів державних адміністрацій згідно зі статею 118 (116) цієї Конституції, а після обрання голів відповідних рад — складають з себе повноваження голів цих рад.

7. Сільські, селищні, міські ради та їхні голови після набрання чинності цією Конституцією здійснюють визначені нею повноваження до обрання нового складу цих рад у березні 1998 року.

Районні та обласні ради, обрані до набрання чинності цією Конституцією, здійснюють визначені нею повноваження до сформування нового складу цих рад відповідно до статті 141 (139) цієї Конституції.

Районні в містах ради та їхні голови після набрання чинності цією Конституцією, в термін до березня 1998 року, здійснюють свої повноваження, відповідно до закону.

8. ***До прийняття законів, що регулюють діяльність державних органів щодо контролю за дотриманням законів та до формування системи досудового слідства і прийняття законів, що регулюють її функціонування, прокуратура продовжує виконувати функцію нагляду за дотриманням і застосуванням законів та функцію попереднього слідства, відповідно до діючих законів. Після прийняття зазначених законів і формування системи досудового слідства прокуратура України, очолювана Генеральним прокурором України, діє в структурі органів судової влади.***

9. До сформування судової системи України відповідно до статті 125 (123) цієї Конституції Верховний Суд України і Вищий арбітражний суд здійснюють свої повноваження відповідно до ***чинного законодавства*** України, ***але не більше 5 років.***

Судді всіх судів України, обрані чи призначені до дня набрання чинності цією Конституцією, продовжують здійснювати свої повноваження згідно з чинним законодавством до закінчення строку, на який вони обрані чи призначені.

Судді, повноваження яких закінчуються в день набрання чинності цією Конституцією, продовжують здійснювати свої повноваження протягом шести місяців.

10. ***До прийняття законів, що визначають особливості здійснення виконавчої влади в містах Києві та Севастополі відповідно до ст. 118 (116) цієї Конституції, виконавчу владу в цих містах здійснюють відповідні державні адміністрації.***

11. Протягом ***одного року***, після набрання чинності цією Конституцією, зберігається існуючий порядок арешту, утримання під вартою і затримання осіб, підозрюваних у скоєнні злочинів, а також проведення обшуку й огляду житла чи іншого помешкання особи.

Думки з приводу

ОСНОВНИЙ ЗАКОН — ОСНОВА ДЕРЖАВИ

Минулого тижня значного резонансу набула спроба тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради винести доопрацьований варіант проекту Конституції України на парламентське обговорення. Але, як відомо, цього не сталося, оскільки ліві сили відмовилися реєструватися і тим самим не дали можливості розпочати пленарне засідання. Цю подію коментують представники фракцій Верховної Ради.

Станіслав НІКОЛАЄНКО (Соціалістична фракція):

— Абсолютно зрозуміло, що наша держава має жити за Основним законом та іншими, що випливатимуть з нього. І наша фракція, всупереч твердженням опонентів, рішуче виступає за це.

Але творити найвищий державний закон — Конституцію, похапцем не можна. У чому була причина відмови реєструватися нашою та іншими фракціями? По-перше, та спеціальна комісія, яку було створено кілька тижнів тому, працювала не за Регламентом. Наприклад, було, ні внало ні сіло, визначено, що голосування вестиметься фракціями, що входять до комісії. Де це так хоч колись було (навіть не в стінах блюстителів закону), щоб члена комісії позбавляли права голосу?

Крім того, комісією практично не розглядалися пропозиції, що надходили до неї. Суджу із того, що особисто я вніс близько 50 пропозицій, і їх ніхто навіть не дивився.

Думаю, що комісія мала зосередитися на найбільш спірних положеннях, обговорити їх і проголосувати кожне на сесії Верховної Ради.

Нині кажуть, що комісія надзвичайно багато попрацювала. Вона надзвичайно мало працювала над таким глибинним законом, як Конституція. Ми над рядовими законами працюємо незрівнянно більше!

Крім того, комісія якось поспіхом, без достатнього аналізу юристів, стилістів, практиків винесла текст Конституції на пленарне засідання.

Оці основні порушення, які допустила Тимчасова комісія, поспішність, з якою вона діє (ви ж дивіться, депутати навіть не ознайомилися з новим текстом цього документа!) і спонукали нас блокувати це обговорення.

Ми не хочемо, щоб з Основним законом сталося те, що з Конституційною угодою, коли теж все робилося з тиском, масованими атаками, провокаціями. До чого ми дійшли з цією угодою, уже бачить кожен.

Якщо Конституцію України буде прийнято в тому вигляді, що є, вона не сконсолідує суспільство, а навпаки, розколе його. Цього ми не маємо права допустити.

Тарас ПРОЦЕВ'ЯТ, позафракційний:

На ранковому засіданні нашого парламенту 23 травня за рішенням Президії Верховної Ради України повинен був розпочатися розгляд у першому читанні проекту нової Конституції України, доопрацьований та узгоджений переважною більшістю членів Тимчасової комісії, до якої входили представники усіх фракцій і груп парламенту. Однак пленарне засідання цього дня так і не вдалося розпочати через фактичну відмову депутатів лівого блоку брати участь у роботі сесії.

Якщо події і надалі розвиватимуться в цьому ж руслі, то цілком імовірно, що на референдум, котрий, як вважає Президент України, може відбутися у вересні цього року, буде винесено проект нової Конституції від 11 березня, а не той, до якого Тимчасовою спеціальною комісією з опрацювання проекту Конституції України були внесені суттєві поправки та доповнення. За нинішньої невеликої політичної активності людей та широкої мережі представників президентської адміністрації на місцях може бути схвалено той проект Конституції, що його називають пропрезидентським. Оскільки ж ліві проводитимуть, очевидно, відповідні акції з блокування прийняття цього проекту різними способами, що неважко передбачити, то цілком логічним буде указ Президента про заборону лівих партій як екстремістських та антидержавницьких. І це буде цілком справедливо, бо протягом багатьох десятиліть Компартія вела планомірний геноцид проти нашого народу на теренах України.

У принципі, якщо представники лівих сил у парламенті вирішили зайнятися самогубством, то це їхня особиста справа. Але чому повинен страждати ще й народ України, для якого ухвалення проекту Конституції від 11 березня цього року обернеться встановленням на теренах нашої держави тоталітарної моделі суспільства? Лише замість компартійної встановиться диктатура і сваволя чиновників, котрі й надалі топтатимуть свободи громадян, стоятимуть над судом і прокуратурою, робитимуть усе для згортання демократичних процесів.

Тож лівим, перш ніж щось робити, не зайво було б спершу подумати.

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ. П'ЯТА СЕСІЯ. ХРОНІКА ЗАКОНОТВОРЕННЯ

На вимогу залу ранкове засідання Верховної Ради України 21 травня розпочалося з дискусійної «розминки», яка, відповідно до недавно прийнятих уточнень Регламенту, замінюється розглядом питання «Різне». В розмові переважали дві теми: як подолати погіршення стану економіки в країні та прискорити розгляд сесією проекту Конституції.

Депутати заслухали доповідь голови правління Національного банку України Віктора Ющенка про основні напрями грошово-кредитної політики в Україні за 1996 р. Під час обговорення порушувалися питання, пов'язані з подоланням кризи неплатежів, формами вдосконалення національної банківської системи, механізмів валютної політики в Україні. З огляду на важливість цього питання вирішено повернутися до нього 23 травня ц.р. і ухвалити відповідну постанову.

Після перерви на ранковому засіданні був представлений звіт Прем'єр-міністра України Євгена Марчука про хід виконання Кабінетом міністрів України постанови Верховної Ради України від 23 січня 1996 року «Про погашення заборгованості Державного бюджету України і місцевих бюджетів за 1995 рік у заробітній платі, пенсіях, стипендіях, інших грошових виплатах населенню» та про заходи щодо погашення заборгованості з виплати заробітної плати у небюджетній сфері.

У результаті рейтингового голосування найбільше голосів одержав проект постанови Верховної Ради України, внесений Тимчасовою спеціальною комісією Верховної Ради України з вивчення ситуації, що склалася у зв'язку із заборгованістю у виплаті заробітної плати, пенсій і стипендій. Депутати доручили членам зазначеної комісії доопрацювати проект постанови і винести її на розгляд сесії 23 травня ц.р.

На вечірньому пленарному засіданні відбулося парламентське слухання проекту закону України про внесення змін і доповнень до Земельного кодексу України.

23 травня депутати мали прийняти постанову за звітом Прем'єр-міністра України Євгена Марчука про хід виконання постанови Верховної Ради від 23 січня 1996 року «Про погашення заборгованості Державного бюджету України і місцевих бюджетів за 1995 рік у заробітній платі, пенсіях, стипендіях, інших грошових виплатах населенню» та про заходи щодо погашення заборгованості з виплати заробітної плати у небюджетній сфері, розглянути інші питання, передбачені порядком денним пленарного засідання.

Проте каменем спотикання стала запланована на 23 травня доповідь голови Тимчасової спеціальної комісії з опрацювання проекту Конституції України Михайла Сироти про проект Конституції України (перше читання). Частина народних депутатів відмовилася реєструватися. Роз'яснюючи свою позицію, представники ряду фракцій наголошували, що винесення цього питання на розгляд сесії суперечить нормам Регламенту — адже відповідні матеріали, підготовлені членами Тимчасової спеціальної комісії з опрацювання проекту Конституції України, щойно представлені парламентарям, а частина народних депутатів начебто їх ще не одержала. Під час дискусії, що розгорнулася навколо цього питання, народні депутати висловлювали різні пропозиції, зокрема — повернутися до першого читання після вивчення доопрацьованого проекту Конституції 28 травня чи 4 червня, але спільної думки так і не дійшли.

Після перерви депутати продовжили обговорення основних напрямів грошово-кредитної політики в Україні на 1996 рік в режимі спільного засідання комісій.

Вів засідання перший заступник Голови Верховної Ради України Олександр Ткаченко.

304 народних депутати зареєструвалися перед ранковим пленарним засіданням 24 травня.

Голова Верховної Ради Олександр Мороз, відкривши засідання, оголосив депутатські запити, які і підтримав сесійний зал.

Потім був продовжений розгляд питання про основні напрями грошово-кредитної політики в Україні на 1996 рік і прийнято відповідну постанову.

Зал підтримав і доповнив проект постанови про стан виконання деяких законодавчих актів з питань висвітлення діяльності Верховної Ради, підготовлений Комісією законодавчого забезпечення свободи слова та засобів масової інформації. Основними пунктами в постанові є вимога, щоб Кабінет міністрів забезпечив виконання Державним комітетом телебачення і радіомовлення України постанов Верховної Ради щодо висвітлення діяльності Верховної Ради України, а Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення забезпечила контроль за дотриманням телерадіоорганізаціями України чинного законодавства в галузі телебачення і радіомовлення.

Прийнято розгорнуту постанову Верховної Ради про хід виконання Кабінетом міністрів України постанови Верховної Ради України від 23 січня 1996 року «Про погашення заборгованості державного бюджету України і місцевих бюджетів за 1995 рік у заробітній платі, пенсіях, стипендіях, інших грошових виплатах населенню».

Заслухано інформацію про проект закону України про внесення змін і доповнень до Закону «Про державне регулювання виробництва і торгівлі спиртом етиловим, алкогольними напоями і тютюновими виробами».

У другому читанні прийнято Закон України про Контрольну палату Верховної Ради і постанову про порядок його введення в дію та Закон про ставки акцизного збору і ввізного мита на деякі транспортні засоби та шини до них.

Внесено зміни до пункту 1 постанови Верховної Ради «Про введення в дію Закону України «Про патентування деяких видів підприємницької діяльності», де, зокрема, визначено ввести в дію закон з 1 червня 1996 року, а статтю 3 цього закону, в частині придбання патентів суб'єктами підприємницької діяльності, які здійснюють роздрібну торгівлю в пунктах роздрібного продажу товарів, — з 1 липня 1996 року.

28 травня сесія продовжить свою роботу.

Прес-служба Верховної Ради України.

У комісіях Верховної Ради

Якщо Крим не курорт, а Батьківщина

Комісія з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин спільно з місією Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН) провели в Криму «круглий стіл» «Проблеми правового захисту та адаптації в Україні біженців, мігрантів та депортованих за національною ознакою осіб». Його підсумки стали темою прес-конференції, яку дали заступник голови комісії Сергій Кіяшко та глава офісу УВКБ ООН в Києві доктор Йожеф Дьорке.

У роботі «круглого столу», повідомив С. Кіяшко, брали участь офіційні особи високого рівня, які поставили за мету обмінятися досвідом розв'язання таких завдань, а також розглянути практичні питання проблем депортованих народів. А цих проблем більш ніж досить: починаючи з одержання громадянства України, адаптації і закінчуючи фінансовими труднощами облаштування на постійне мешкання в Криму, що є для депортованих не курортом, а Батьківщиною.

Проблеми представників депортованих народів Криму складні не лише для них, а й для нашої держави, яка, по суті, сама несе їх тягар: наші теперішні сусіди не квапляться з компенсацією потерпілим за національною ознакою особам.

Нова для нас, а тому також складна, міграційна й біженська політика. Про допомогу Україні в цих питаннях з боку УВКБ ООН розповів доктор Дьорке.

У той час, як боротьба з нелегальною міграцією є важливим правовим завданням для органів державної влади, послідовна політика дотримання прав людини вимагає захисту осіб, котрі втекли в Україну від переслідувань за ознакою раси, віросповідання, громадянства, за політичні переконання. Такі «ножиці», підкреслювалося на прес-конференції, вимагають подальшого розвитку диференційованого політичного підходу.

Людмила КОХАНЕЦЬ.

Від комітету по Державних преміях України імені Тараса Шевченка

Комітет по Державних преміях України імені Тараса Шевченка повідомляє, що з 1 червня 1996 року розпочався прийом творів, а також праць у галузі теорії та історії літератури і мистецтва на здобуття премії 1997 року.

Прийом творів і праць провадиться до 15 листопада 1996 року.

З усіх питань, пов'язаних з поданням та оформленням матеріалів, звертатися до Комітету по Державних преміях України імені Тараса Шевченка за адресою: 252005, Київ-5, вул.Горького, 51, 10-й поверх, кімната 1012.

Закон України

Про ставки акцизного збору і ввізного мита на спирт етиловий та алкогольні напої

1. Затвердити ставки акцизного збору і ввізного мита на спирт етиловий та алкогольні напої:

Код виробів за Гармонізованою системою опису та кодування товарів	Опис товару згідно з Гармонізованою системою опису та кодування товарів	Ставки акцизного збору у твердих сумах з одиниці реалізованого товару (продукції)	Ставки специфічного ввізного мита (пільгові, повні)
22.04 (крім 22.04 10, 22.04 30)	Вина виноградні натуральні, включаючи кріплені (з урахуванням статті 3 цього Закону)	0,15 екю за 1 л	0,6 екю за 1 л
22.04 10	Вина ігристі, шампанське	0,3 екю за 1 л	2 екю за 1 л
22.04 30	Інші сусла виноградні (в тому числі коньячні і шампанські виноматеріали)	—	0,5 екю за 1 л
22.05	Вермути та інші вина виноградні натуральні з добавкою рослинних або ароматичних экстрактів	0,5 екю за 1л	2 екю за1л
22.06	Інші напої зброджені (сидр яблучний, сидр грушевий— перру, медовий напій)	0,5 екю за 1 л	0,5 екю за 1 л
22.07	Спирт этиловий неденатурований з вмістом спирту не менш як 80 відсотків об'єму; спирт этиловий та інші спиртні напої, денатуровані, будь-якої міцності	3 екю за 1 л 100-відсоткового спирту	2 екю за 1 л 100-відсоткового спирту
22.08 10 (крім 22.08 10100)	Складові спиртові напівфабрикати, які використовуються для виготовлення напоїв; інші (в тому числі коньячний спирт)	—	5 екю за 1 л 100-відсоткового спирту
22.08 10100	Напої ароматичні гіркі з вмістом спирту за об'єму від 44,2 відсотка до 49,2 відсотка	3 екю за 1 л 100-відсоткового спирту	7,5 екю за 1 л 100-відсоткового спирту
22.08 20—22.08 90190	Міцні спиртні напої (в тому числі коньяк, бренді), отримані у результаті дистиляції (перегонки) виноградного вина або вичавок винограду (з урахуванням статті 3 цього Закону)	3 екю за 1 л 100-відсоткового спирту	7,5 екю за 1 л 100-відсоткового спирту
22.08 90310—22.08 90390	Горілка; сливова, грушева або вишнева спиртова настойка (крім лікерів)	3 екю за 1 л 100-відсоткового спирту	7,5 екю за 1 л 100-відсоткового спирту
22.08 90510—22.08 90790	Інші спиртні напої, лікери та інші алкогольні напої	3 екю за 1 л 100-відсоткового спирту	5 екю за 1 л 100-відсоткового спирту
22.08 90910, 22.08 90990	Спирт неденатурований етиловий з концентрацією спирту за об'ємом менш як 80 відсотків	3 екю за 1 л 100-відсоткового спирту	2 екю за 1 л 100-відсоткового спирту

2. Акцизний збір зі спирту етилового алкогольних напоїв, що імпортуються в Україну, сплачується у валюті України за валютним (офіційним) курсом Національного банку України, що діє на день сплати акцизного збору згідно з чинним законодавством.

Акцизний збір зі спирту етилового алкогольних напоїв, що вироблені і реалізуються в Україні, сплачується у валюті України, розраховується за валютним (офіційним) курсом Національного банку України, що діє на перший день кварталу, в якому здійснюється реалізація спирту етилового, алкогольних напоїв, і залишається незмінним протягом кварталу.

3. Тимчасово встановити на 1996—2000 роки ставки акцизного збору на такі товари, вироблені в Україні з вітчизняної сировини:

вина виноградні натуральні ординарні сухі — 0,02 екю за 1 літр;
вина виноградні натуральні ординарні кріплені — 0,1 екю за 1 літр;
коньяки, бренді, витримка яких не менша 3 років, — 0,25 екю за 1 літр 100-відсоткового спирту.

4. Встановити на спирт етиловий, що використовується вітчизняними товаровиробниками для виготовлення спиртованих соків, морсів, настоїв та парфумів, ставку акцизного збору в розмірі 0,2 екю за 1 літр 100-відсоткового спирту.

Президент України
Л. КУЧМА.

м.Київ, 7 травня 1996 року.

Постанова Верховної Ради України

Про введення в дію Закону України «Про ставки акцизного збору і ввізного мита на спирт етиловий та алкогольні напої»

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Закон України «Про ставки акцизного збору і ввізного мита на спирт етиловий та алкогольні напої» ввести в дію з дня опублікування.

2. Кабінету Міністрів України в місячний термін:

— привести рішення уряду України у відповідність з цим Законом;

— внести Верховній Раді України пропозиції щодо приведення законодавства України у відповідність з цим Законом.

3. Кабінету Міністрів України терміново внести Верховній Раді України пропозиції щодо законодавчого врегулювання порядку обкладання акцизним збором спирту етилового, який використовується для виготовлення товарів (продукції).

Встановити, що до прийняття такого законодавчого акта звільняються від обкладання акцизним збором обороти з реалізації спирту етилового та інших матеріалів вітчизняного виробництва, що використовуються товаровиробниками для виготовлення підакцизних товарів, а також для виготовлення пектину, есенції та оцту харчових, лікарських засобів, ветеринарних препаратів, кремнійорганічних сполук.

Голова Верховної Ради України
О. МОРОЗ.

м.Київ,
7 травня 1996 року.

Реклама

РЕАЛИЗУЕТ СО СКЛАДА В ХАРЬКОВЕ И КАМЕНЕЦК-ПОДОЛЬСКОМ

тел/факс /0572/ 432-827
тел/0572/ 381-655, 476-894

АВТОИНВЕСТСТРОЙ

УАЗ 31512, 31514/ЛЮКС, 3741/ПРОМТОВАР., 3909/ФЕРМЕР, 3303, 330318/ТЕНТ, 3962/САНИТАРНЫЙ, 2206/МИКРОАВТОБУС

ВАЗ 21043, 21053, 2106, 21061, 2107, 21083, 21093, 21099, 21213 "ТАЙГА"

ГАЗ 3102/ЛЮКС, 31022/УНИВЕР, 31023/САНИТАРНЫЙ, 31029-51,31029

АЗЛК 2141, 23352/ПИКАП

ИЖ 2715/ГРУЗОВОЙ, 27151/ПИКАП, 27156/ГРУЗОПАССАЖИР., 21251/КОМБИ, М-412 ИЭ

ЗАЗ 1102 "ТАВРИЯ", 1105/5 ДВЕРЕЙ

ГАЗ 33021/ГАЗЕЛЬ, 3309/ГР.ТУРБОДИЗЕЛЬ, 4301/ГР.ДИЗЕЛЬ, 4509/САМОСВАЛ, ДИЗЕЛЬ

RAF 22038 /ПАССАЖИРСКИЙ, 22038-02 /ЛЮКС, 2915-02 /СКОРАЯ ПОМОЩЬ, 2914-01 /РЕАНИМАЦИЯ

3311 /ГРУЗОПАССАЖИРСКИЙ, 33111 /ГРУЗОВОЙ, 2920 /ИЗОТЕРМИЧЕСКИЙ, 2925 /МИЛИЦИЯ/ПОЖАРНЫЙ

ЗА НАЛИЧНЫЕ И БЕЗНАЛИЧНЫЕ КАРБОВАНЦЫ

НОВЫЕ АВТОМОБИЛИ

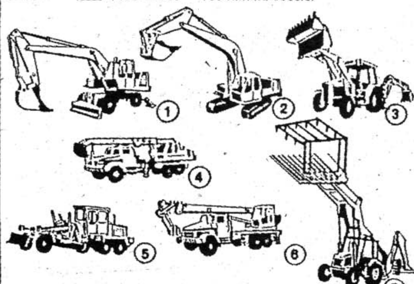
ПО ВОПРОСАМ БАРТЕРА ОБРАЩАТЬСЯ ПО ТЕЛЕФОНУ: /0572/14-00-14

281900 Хмельницкая обл. г.Каменецк-Подольский ул.Леси Украинки, 32 к.47 Тел.(03849) 334-22; Тел./факс (03849) 341-96

АТЕК

ВИРОБЛЯЄ

1898 - 1998 * 100-літній досвід!

1. ЕКСКАВАТОРИ КОЛІСНІ
2. ЕКСКАВАТОРИ ГУСЕНИЧНІ ВІД 3,7 т/0,05 м³ ДО 32 т/2,5 м³
3. ЕКСКАВАТОРИ-НАВАНТАЖУВАЧІ
4. ЕКСКАВАТОРИ-ПЛАНУВАЛЬНИКИ
5. АВТОГРЕЙДЕРИ
6. АВТОКРАНИ
7. СТОГОСКЛАДИ-НАВАНТАЖУВАЧІ З ВСЕСЕЗОННИМИ ВИДАМИ ОБЛАДНАННЯ НА ЗАМОВЛЕННЯ

ЗАПАСНІ ЧАСТИНИ

Телефони для довідок і вирішення ваших проблем:

КИЇВ	(044) 443-7436;		
	т/ф (044) 443-7440;	ЛУГАНСЬК	(0642) 493-891;
ВІННИЦЯ	(0432) 358-270;	ЛУЦЬК	(03322) 323-16;
ДНІПРОПЕТРОВСЬК	(0562) 780-048;	МИКОЛАЇВ	(0512) 230-215;
ІВАНО-ФРАНКІВСЬК	(03472) 201-56;	СІМФЕРОПОЛЬ	(0652) 251-562.

екотехніка

Реалізуємо зі складів:

мак — 1/250 гр.
какао-порошок — 1/100 гр.
ванільний цукор — 1/10 гр.
кориця молота — 1/25 гр.
лимонна кислота — 1/25 гр.
гірчичний порошок — 1/100 гр.
коріандр молотий — 1/25 гр.
лавровий лист — 1/10 гр.
гвоздика — 1/20 гр.
перець запашний — 1/25 гр.
перець чорний молотий — 1/25 гр.
перець чорний горошок — 1/25 гр.
перец червоний молотий — 1/25 гр.
мускатний горіх — 1/25 гр.

Київ (044) 244-09-81; 244-09-82; 277-35-00; 277-93-48; 244-09-83. Дніпропетровськ (0562) 42-38-84. Херсон (05522) 54-91-93.

Jan & Co

GoldStar
Panasonic TEFAL
SHARP Moulinex
PHILIPS Roadstar

ДИЛЕР В СТРАНАХ БАЛТИИ, БЕЛОРУСИИ, УКРАИНЕ И МОЛДОВЕ

ОФИЦИАЛЬНЫЙ ДИЛЕР GoldStar В ЛИТВЕ

Торговый центр Jan & Co
Офис: Ерфурто 30, Вильнюс 2043, Литовская Республика
Факс.: (8-0122) 45 41 76, 26 94 53
Тел.: (8-0122) 26 85 12, 26 86 27, 26 85 70

ОПТОВАЯ ПОСТАВКА ТЕЛЕ, АУДИО И ВИДЕО ТЕХНИКИ
ПО САМЫМ НИЗКИМ ЦЕНАМ В РЕГИОНЕ; ПРЯМО ОТ ПРОИЗВОДИТЕЛЯ
МИНИМАЛЬНАЯ ПАРТИЯ - 20 000 USD

Офіційне представництво
Сукремльського чавуноливарного заводу
СП "Кронтіф-Київ"
Реалізує
ТРУБИ та ФАСОННІ ЧАСТИНИ
ЧК-50, ЧК-100, ЧК-150
Гнучка система знижок !
У Києві:(044) 474-56-09, 474-7207, 474-50-90
У Херсоні: (0552) 53-13-33

ОРГАНИЗАЦИЯ ПОКУПАЕТ
ЛОМ И ОТХОДЫ НЕРЖАВЕЮЩЕЙ СТАЛИ
ТЕЛ./ФАКС (044) 228-23-94

СЕНС

Предприятие «Днепрторгкомцентр» реализует со склада в Днепропетровске

АВТОШИНЫ

для грузового, легкового и с/х транспорта.
Тел.: (0562) 78-69-07, 78-69-06,
Тел./факс (0562) 78-46-93.

ООО НПКФ «Иванна» объявляет о своей ликвидации. Все претензии принимаются в течение двух месяцев со дня публикации.
Адрес: г. Киев, ул. Подвысоцкого, 21, тел. 295-34-05.

ВАМ НЕ ДОВЕДЕТЬСЯ ВИБИРАТИ
МІЖ ЗАДОВОЛЕННЯМ ТА БЕЗПЕКОЮ

Пежо-406 - 4-дверний, 5-місний седан - має сучасну, підкреслено динамічну зовнішність
Пежо-406 є одним з найдовших седанів у своєму класі
Пежо-406 комплектують чотирма двигунами:
бензиновим з робочим об'ємом 1.8л або 2.0л,
та турбодизелем - 1.9л або 2.1л
Пежо-406 відзначається високим ступенем безпеки та комфорту
Нова багатоважільна задня підвіска забезпечує особливу плавність ходу
Завдяки еласто-кінематичним з'єднанням задні колеса "дорулюють" на поворотах, що поліпшує остійливість машини

PEUGEOT

ІАТА КИЇВ
ОФІЦІЙНИЙ ІМПОРТЕР

КИЇВ	вул. Січневого повстання, 11-А,	(044) 290-42-48, 290-40-33
ДНІПРОПЕТРОВСЬК	вул. Плеханова, 17	(0562) 44-55-07, 44-05-68
ЛЬВІВ	вул. Чайковського, 20	(0322) 27-16-04, 72-59-28
ОДЕСА	вул. Балківська, 12	(0482) 20-09-36, 20-09-42
ХАРКІВ	вул. Тимурівців, 62/1	(0572) 62-50-88, 10-53-20

Актуально!

Пенсію принесуть своєчасно

Як зробити, щоб люди отримували пенсію в повному обсязі і своєчасно? Цю проблему обговорили на спільному засіданні колегії Міністерства зв'язку, правлінь Пенсійного фонду і акціонерного поштово-пенсійного банку «Аваль». Таким чином керівники названих організацій підтримали президентський указ про невідкладні заходи щодо забезпечення своєчасної виплати заробітної плати, пенсій, стипендій та інших соціальних виплат. Власне, сам поштово-пенсійний банк «Аваль» був створений, аби скоротити час проходження коштів, призначених для виплати пенсій. Ефект очевидний. Якщо раніше гроші йшли до пенсіонера 10—12 днів, «накручуючи» відсотки на рахунок трьох—п'яти комерційних банків—посередників, то в «Авалі» цей термін скоротився до одного дня. Концентрація коштів у системі одного банку дає можливість Пенсійному фонду і підприємствам зв'язку отримувати дешеві кредити. Більше того, за підсумками минулого року Пенсійний фонд отримав 35, а зв'язківці — 94 мільярди карбованців дивідендів. Ці гроші використані на виплату пенсій і допомог, на розвиток системи зв'язку.

Розгалужена мережа філій АППБ дає змогу постійно контролювати рух коштів на рахунках Пенсійного фонду, виплачувати пенсії в день надходження страхових внесків, оперативно перерозподіляти кошти фондів між регіонами, здійснювати для пенсіонерів вкладні, переказні та інші фінансові операції.

Успіхи останніх років очевидні. Але не для їх констатації зібралися на спільне засідання керівники поважних організацій. Відбулася критична і конструктивна розмова про те, що можна зробити вже сьогодні, аби пенсія вчасно надходила до людей.

Голова правління АППБ «Аваль» Федір Шпиг поділився планами подальшого розширення мережі банківських філій і віддалених робочих місць, аби ще більше наблизити банк до клієнтів, розповів про технічне вдосконалення системи «Авалю», яке дозволяє проводити обслуговування на найвищому рівні.

Голова Пенсійного фонду України Борис Зайчук розповів про роботу з виплати пенсіонерам боргів, які нині становлять 45 трильйонів карбованців. Становище ускладнюють незаконні розрахунки, поширені в умовах хворої економіки, внаслідок чого не надходять відрахування до Пенсійного фонду. Залишається сподіватися на рішучість у цьому питанні Президента і уряду.

Міністр зв'язку Валерій Єфремов звернув увагу на якість обслуговування пенсіонерів поштовими працівниками, яким держава доручила доставку пенсій. На жаль, ще часто замість уважного ставлення наші ветерани стикаються з байдужістю і черствістю. Тим часом розмова біля поштового віконця чи з листоношею біля воріт будинку є визначальною для пенсіонера в стосунках Пенсійний фонд — банк — Мінзв'язку.

Учасники засідання намітили спільні заходи щодо прискорення розрахункових операцій, пов'язаних з виплатою пенсій, грошової допомоги і поштових переказів.

(Власн. інф.)

Передплата-96

Екзотичний чай із здобою домашньої випічки

(Початок на 1-й стор.).

Фірма, очолювана Віктором Білоусом, виділила для проведення традиційної редакційної лотереї серед передплатників нашої газети кілька десятків наборів чаю — загалом на 150 мільйонів карбованців. А надала продукцію «Чайна компанія», де керуючою Любов Мойсеєнко.

Погодьтеся: до чаю не зайва здоба, надто — домашньої випічки. Цю проблему також можна вирішити, передплативши «Голос України». Адже ще одне одеське підприємство — акціонерне товариство «Легмаш», де головою правління Іван Богданов, — стало спонсором нашої лотереї й виділило досить цінні та потрібні речі — електричні шафи «Домашній хліб» і електродуховки. Саджай туди будь-яке тісто і виймай гарячі та духмяні чи то здобу, чи звичайний хліб, чи ще якийсь смачний витвір. Можна для сімейного вжитку, а можна й на продаж. Спеціалісти підприємства підрахували, що з придбання такої шафи є резон починати малий бізнес. Ну а читачам «Голосу України» «Домашній хліб» чи електродуховка можуть «посміхнутися» задарма — лише передплатіть газету на друге півріччя.

Але як, спитаєте, «зустрінуться» оті чай і здоба, коли одна людина двічі одну й ту саму газету не передплатить, отож імовірності одразу виграти два призи нема? Вихід знайти неважко: залучіть до шанувальників «Голосу України» ще й сусіда, колегу по роботі, родича. А потім, у разі виграшу, якось уже скооперуєтесь...

До речі, одеський корпункт газети водночас оголосив конкурс серед зв'язківців, які проводять передплату. Того, у кого не знизиться вона в порівнянні з першим півріччям нинішнього року й хто залучить до шанувальників «Голосу України» якнайбільше передплатників на друге півріччя, — буде відзначено призами, виділеними фірмою «Одеса-чай» і АТ «Легмаш». Отож, є сенс залучитися до цього своєрідного змагання. Тим більше, що призів не один-два, а таки чимало.

Георгій ВОРОТНЮК, власний кореспондент «Голосу України» у Одеській та Миколаївській областях.

Зв'язок

ТЕЛЕФОН-УБИВЦЯ

НА ЖАЛЬ, серед безлічі мотивів самогубства у нашій державі з'явився унікальний за своєю абсурдністю: неможливість сплати рахунку за телефонні послуги.

Мешканка Кривого Рогу, вихована на комуністичному постулаті про те, що в СРСР сексу немає, отримала злощасний рахунок за... секс-послугу. У ньому незакомплексовані зв'язківці звинуватили жінку в сексуальних телефонних зв'язках із закордонним партнером. Разом «розвага» стала в 95 мільйонів карбованців. Вказано і дату отримання «послуг»: по декілька хвилин протягом кількох днів. За неотримане задоволення вона розплатитися не могла, тому вирішила звести рахунки з життям...

На щастя, лікарям вдалося вивести бідолаху зі стану клінічної смерті. І у зв'язківців не піднялася рука виписати повторно рахунок — списали на збитки підприємства.

А от у одного шахтаря, голови родини, після витівок сексслужб піднялася рука на сина. Кажуть, молотком повідбивав пальці...

Держава зазнає велетенських збитків, бо списує суми з рахунків. Лише за перший квартал поточного року об'єднання електрозв'язку «Укртелеком» вибачило абонентам близько 6 мільярдів карбованців. Лише в Кривому Розі на телефонний гачок спіймалося 1000 підлітків. Їхня заборгованість становить 20 млрд. крб. «Рекордсменну» прослуховування секс-шоу стало в 600 млн. крб.

А якщо до вашого номера під'єдналися телефонні «зайці»? До речі, 1995 року неплатежі абонентів через несанкціоновані під'єднання до ліній зв'язку становили близько 1 трлн. крб. Багато «зайців» спіймано на гарячому, але «відстріляти» їх ніхто не має права. У Кримінальному кодексі немає статті, що передбачає відповідальність за такі правопорушення.

Але, втім, є тисячі абонентів-неплатників, чия заборгованість минулого року становила 14 трлн. крб. 30% з них — борг квартирних абонентів. Яких заходів вживають до них? Спершу — відмикання телефону, потім позбавлення номера. Проте сам борг часто залишається несплаченим. Стягнути його нема кому — судові органи такі позови до розгляду не приймають. А спритні грошовиті пани без черги відновлюють номер, сплативши зв'язківцям кілька сотень доларів. І знову годинами розмовляють із закордоном до чергового від'єднання.

Цього року планують перевести підприємства зв'язку на договірні стосунки зі споживачами. Угода передбачає права, обов'язки і серйозну відповідальність сторін. Всі суперечки передбачено розв'язувати в судовому порядку.

— Споживач зможе відмовитися від під'єднання до міжміських кодів «8» чи «380», — каже начальник управління Державного комітету України у справах захисту прав споживачів Іван Терещенко, — від внесення передоплати за телефон, вимагати обмеження тривалості разової міжміської (міжнародної) розмови.

Та це право споживача ще не скоро буде реалізовано з огляду на холості обороти бюрократичної машини. Проект Правил користування місцевим телефонним зв'язком підготовлено ще восени минулого року, узгоджено з відповідними міністерствами і відомствами, та справа не зрушилася. Допоки на обох кінцях дроту розмову між зв'язківцями і споживачами вестимуть різними мовами?

Іван ІЛЛЯШ.

Київ.

Торгівля

«СОЛОДКЕ ЖИТТЯ» ОБІЦЯЄ ХЕРСОНЩИНА СТОЛИЦІ

Незабаром у столиці з'являться магазини, в яких продаватимуть дари ланів Херсонщини. Про це заявив перший заступник голови держадміністрації Києва Іван Кучерявий, котрий прибув до південного обласного центру, щоб підписати угоду про співробітництво.

Віднині згідно з угодою, підписаною представниками державних адміністрацій Києва і Херсонської області, відбуватиметься цілеспрямоване насичення ринку товарами з регіону. Нинішнього року Херсонщина зможе відправити до Києва понад 160 тисяч тонн помідорів, 42 тисячі тонн цибулі, 110 тисяч тонн кавунів, 150 тисяч декалітрів виноградного вина, 15 тисяч декалітрів коньяку тощо. Представники торговельних організацій столиці, які відвідали херсонський ярмарок товарів широкого вжитку, не оминули увагою продукцію Херсонського консервного комбінату, м'ясокомбінату Білозерського району. Кияни вийшли на прямі зв'язки з виробниками херсонських овочів, плодово-ягідної продукції, консервів, ковбас, уклали договори без посередників. Отже, можна сподіватися, що товари з південного регіону будуть багато дешевші від тих, які сьогодні пропонують у київських магазинах.

У свою чергу глава столичної делегації пан Кучерявий, пославшись на положення укладеної угоди, зазначив, що співробітництво буде взаємовигідним. Промислові підприємства столиці нададуть допомогу в реконструкції консервного заводу, де виробляють соки для дитячого харчування. Кияни турбуватимуться також про розв'язання транспортної проблеми.

Угода передбачає широкий діапазон співробітництва, у тому числі у сфері науково-технічного прогресу, культури, стабілізації економіки, виготовленні конкурентоспроможної продукції.

До речі, Херсонська область — шоста, яка уклала угоду про співробітництво з адміністрацією Києва.

Іван КАЛИНИЧЕНКО.

Херсон.

Заворушення на «підприємстві Горбачова»

ХМЕЛЬНИЦЬКА міська Рада народних депутатів звернулася до Президента, Голови Верховної Ради та Прем'єр-міністра України з проханням зупинити дію Закону «Про патентування окремих видів підприємницької діяльності» з подальшим його скасуванням.

Днем раніше цього вимагали кілька сот пікетувальників, котрі зібралися на центральній площі міста.

Відповідно до Закону, з 1 червня 1996 року кожний суб'єкт підприємницької діяльності мусить сплачувати ще один додатковий податок — 200 доларів США щомісяця. Такий фінансовий тягар непосильний для дрібних торгових підприємств, які сьогодні, в основному, забезпечують роботою реалізаторів дешевого товару на чотирьох речових ринках Хмельницького. От і бояться завсідники торгових рядів втратити роботу вдруге.

Раніше багато хто з них працював у «поштових скриньках», а їх у Хмельницькому не бракувало, проте з настанням горбачовської конверсіалізації гіганти оборонки зупинились. В пам'ять про ті події хмельниччани прозвали нове місце роботи — речовий ринок — підприємством імені Горбачова. Та, видно і на ньому очікується скорочення штатів.

Михайло ВАСИЛАШКО.

На знімку: у них нема патенту. І не буде, бо дуже дорого.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Базарний день (на 26.05)

Ціни на основні продукти харчування на ринках України

	Яловичина	Свинина	Яйця (деся ток)	Сметана	Сир жирний	Помідори	Огірки
Сімферополь	500-600	550-650	130-150	400-450	200-220	300-350	300-350
Житомир	320-350	450-500	90-100	350	150	330-370	230-280
Рівне	350-450	350-500	80	280-300	180-200	300-350	220
Чернігів	450-550	500-600	110-150	200	200	320	300-350
Полтава	350	400-500	100	350	230	300-350	220
Київ, Лук'янівський ринок	600	800	120	350	350	320	280

Світ про нас

Обійми, та не ті

Українські журналісти часто пов'язують нинішній спалах інтересу Заходу до нашої держави з майбутніми президентськими виборами у Росії. Схоже, таку думку поділяє і французька газета «Монд».

У статті, присвяченій нашій країні, припускають, що Україна — з населенням 52 мільйони, територією більшою за Францію і другою за чисельністю армією у Європі — покликана грати роль «шарніра» в Центральній Європі, є своєрідним оплотом проти російських зазіхань у регіоні.

Про необхідність усіляко підтримувати Україну заявляли і європейські, і американські політики. Так, цього року наша країна посіла третє місце серед держав, котрі отримують американську фінансову допомогу, випередивши Росію. На думку «Монд», дії російських військ у Чечні акцентували увагу на доброму ставленні офіційного Києва до національних меншин, його спроможності мирно врегулювати проблему Криму. На відміну від президента Білорусії, котрий виношує ідею об'єднання з Росією, Леонід Кучма відхилив пропозицію про «поглиблену інтеграцію».

Проте українська держава, вважає «Монд», остаточно не визначила свою зовнішню стратегію. Зокрема, щодо розширення НАТО на Схід: Україна, затиснута у лещатах між двома ворожими військовими блоками, боїться опинитися в обіймах Москви, яка ще має багато важелів тиску на неї.

Вибір киян: Єльцина в президенти

Наближаються президентські вибори в Росії. Єчимало прогнозів щодо їх результатів — як наукових, з аналітичним осмисленням соцопитувань, так і кон'юнктурно-політичних, де править соціальне замовлення певних політичних та фінансових кіл. «На кавовій гущі» ворожать і пересічні люди, адже їхня доля надто великою мірою залежить від того, який лідер очолить державу.

Не байдуже до подій у Російській Федерації ставляться і громадяни України, бо зрозуміло, що вибір росіян впливатиме і на наші майбутні відносини з могутнім, але не завжди передбачуваним сусідом. Отже, які прогнози роблять мешканці Києва щодо результатів президентських виборів у Росії? Відповідь намагалися знайти під час недавнього опитування, проведеного рекламно-маркетинговою компанією «Прайм». Усього було опитано 800 осіб, які за своїми демографічними характеристиками репрезентують доросле населення столиці.

Результати виявилися такими: на Єльцина роблять ставку 39 відсотків опитаних киян, на Зюганова — 18, Жириновського — 5, Явлінського — 3, Лебедя — 2 відсотки. 32 відсотки опитаних столичних мешканців не змогли дати відповіді.

На чому ж грунтуються передбачення киян? Як на мене, передусім на інформації, яку подає російське телебачення та публікують російські газети. Проте прогнози киян істотно відрізняються від тих рейтингів, що їх оприлюднюють засоби масової інформації Росії, де довгий час лідером був Зюганов і лише у травні його наздогнав Єльцин. Певно, що в передбаченнях киян були і їхні особисті бажання та симпатії, що, власне, і становить основний інтерес в перемозі «свого» кандидата.

Слід сказати, що Єльцину віддає перевагу середнє покоління. Щодо Зюганова, то найбільше симпатій до нього плекають літні люди. А за кого ж молодь? Та ні за кого — серед опитаних у віці до 30 років 42 відсотки не змогли дати відповідь на запитання, що ще раз засвідчило вже відомий соціологам факт відстороненості молоді від політичних подій.

Як бачимо, кияни однозначно пророкують перемогу Бориса Єльцина. Наскільки ці прогнози обгрунтовані? Згідно з травневими соціологічними опитуваннями, зокрема, такої солідної та авторитетної фірми, як Всеросійський центр вивчення громадської думки, за Єльцина висловили готовність голосувати 28 відсотків опитаних, за Зюганова — 27 (зважаючи на звичайну в соціологічних дослідженнях припустиму похибку у 2 відсотки, ці рейтинги однакові). Можна з упевненістю сказати, що саме ці політики стануть фіналістами виборів.

Але чи означає рівність рейтингів рівність шансів? Завважимо, що соціологічні опитування протягом кількох місяців засвідчували досить стабільні цифри електорату Зюганова із незначним зростанням — отже, його резерв практично вичерпаний. А до виборців Єльцина у другому турі може перейти значна частина прихильників Явлінського та Федорова (за принципом «меншого зла»). Хоча, звичайно, тут багато важитиме рішення цих «третіх» — закликатимуть вони в другому турі голосувати за Єльцина чи виступити проти обох кандидатів: у другому випадкові ситуація може виявитися непередбачуваною, і Зюганов матиме певні шанси. Чекати на розв'язку вже недовго.

Ірина БЕКЕШКІНА, соціолог.

Хроніка. Факти. Події

● *Грозний*

Око за око?

Правоохоронні органи Чечні не підуть на угоду з бандитами, які викрали у п'ятницю в Грозному чотирьох будівельників з України, заявив «Інтерфаксу» в суботу заступник міністра внутрішніх справ Чечні Юрій Плугін.

Мало того, зазначив він, працівники МВС мають намір вжити «адекватні заходи щодо викрадачів та їхніх родичів». Зокрема, заявив заступник міністра, «коли будівельників не буде повернено безвідплатно, то не виключено затримання рідних та близьких тих, хто заробляє гроші викраденням людей».

Напередодні четверо невідомих у масках з автоматичною зброєю вдерлися до будинку й силоміць забрали із собою чотирьох працівників акціонерного товариства «Славутич» (Україна), вимагаючи у 8-денний термін викуп — по 100 млн. рублів за кожного. Викрадено двох жінок і двох чоловіків.

● *Ватикан*

Живіть у мирі, мусульмани!

Із закликом до миру і згоди в Алжирі звернувся Папа Римський Іоанн Павел II, виступаючи перед численними віруючими, які зібралися на майдані Св. Петра у Ватикані з нагоди свята П'ятдесятниці. Глава Римсько-католицької церкви закликав мусульман не допустити повторення жахливих подій, таких, як нещодавнє вбивство семи католицьких монахів у Алжирі.

● *Бонн*

Судетські німці вимагають реабілітації

За підключення судетських німців до переговорів між Бонном і Прагою з питання узгодження спільної заяви про примирення між чеськими і німецькими народами висловився прем'єр-міністр Баварії Едмунд Штойбер. Коли уряд Чехії справді хоче домогтися конкретних результатів, то має вести прямий діалог із потерпілими, заявив він, виступаючи на традиційному 47-му зльоті земляцтва судетських німців. Баварський прем'єр зажадав від уряду Чехії засудити вигнання німців із судетської області після другої світової війни як історичну несправедливість, визнати за ними право повернення до рідних місць і скасувати прийняті свого часу Прагою закони, що закріплюють результати депортації і позбавляють судетських німців чеського громадянства.

● *Ель-Кувейт*

Нафта в обмін на ліки

Кувейтський уряд привітав підписання меморандуму про взаєморозуміння між ООН та Іраком з питань втілення у життя резолюції 986 Ради Безпеки. На черговому засіданні Кабінету міністрів зазначено, що виконання Багдадом цього рішення світового співтовариства, яке дозволяє Іраку експортувати до одного мільйону барелей нафти щороку з метою закупівлі продовольства та ліків, стане «позитивним фактором» у пом'якшенні нестатків іракського народу.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та інформаційних агентств.

Квебек образився і грюкнув дверима

Знову загострилося протистояння між канадськими федералістами і квебекськими сепаратистами, повідомляє ІТАР-ТАРС. Прем'єр-міністр Квебеку Люсьєн Бушар відмовився від зустрічі з Прем'єр-міністром Канади Жаном Кретьєном, на якій планувалося дійти компромісу з квебекської проблеми.

Роздратування Бушара викликало рішення федерального уряду виступити однією з юридичних сторін під час розгляду Верховним судом Квебеку позову, поданого відомим юристом Гі Бертраном. Позивач домагається судової заборони на проведення урядом Квебеку референдуму про незалежність. Суд прийняв позов до розгляду. Вже це сепаратисти сприйняли як утиск прав Квебеку. Тому Бушар оголосив, що його кабінет внесе до парламенту франкомовної провінції резолюцію, яка підтвердить: будь-яке рішення щодо майбутнього статусу Квебеку — його винятковa прерогатива і цілком відповідає міжнародному праву, й назвав Канаду «в'язницею для Квебеку».

Спостерігачі розцінили виступ квебекського прем'єра як найрізкіший за багато місяців, а також як спробу тиску на Верховний суд. Лідер сепаратистів дав зрозуміти, що може бойкотувати цьогорічні червневу та серпневу наради прем'єр-міністрів усіх провінцій і територій, на яких планувалося продовжити пошук прийнятного для англомовних провінцій і франкомовного Квебеку розв'язання квебекської проблеми.

Про що говорять

Де буде прах «великого хорвата»?

І досі у Хорватії обговорюють ідею перенесення останків «батька комуністичної Югославії» Йосипа Броз Тіто на батьківщину — до села Кумровець, повідомляє ІТАР-ТАРС.

Усе змінилося в колишній Югославії, але ставлення до Тіто залишилося шанобливе. Загребські газети повідомляють, що син Тіто, А.Броз (який працює радником з економічних питань хорватського посольства у Москві) планує перенести до рідного села не лише прах батька, а й увесь белградський меморіальний комплекс.

Нині в колишніх хорватських резиденціях Тіто (островній та загребській) господарює Президент Хорватії Франьо Туджман, який свого часу посідав одну з вищих посад у партизанській армії Тіто. Ставлення Туджмана до колишнього соратника не змінило й перебування його в 70-ті роки у тюрмі «за націоналістичну пропаганду». «Незважаючи на свої помилки, Тіто був хорошим хорватом», — каже Туджман. Безперечно, хорватський президент пам'ятає, що «великий хорват» довго захищав його, відставного генерала-дисидента, а коли це стало неможливе — посприяв, щоб Туджман отримав мінімальний термін і пристойні умови ув'язнення.

Володимир СТРОЙ, «Голос України» (з Риги)

Значить безправний...

Нині всім українцям живеться несолодко. Правда, в Києві їм погано з одних причин, а в Ризі зовсім з інших. В прибалтійській державі наші співвітчизники «об'єднуються, щоб вижити». Таке гасло створеної недавно Спілки українців Латвії.

Збори діаспори відвідують такі відомі люди, як заступник голови Саейму, керівник групи співробітництва з Верховною Радою України А.Америкс, голова Асоціації національно-культурних товариств Латвії, музикант Р.Хараджанян, співробітники державного бюро з прав людини З.Мієзайне та В.Столере, президент російської общини Латвії Б.Борисов.

Українці в Ризі, серед яких 95 відсотків — не громадяни Латвії, нарікають на те, що їхні політичні, економічні та соціальні права обмежують. Пенсіонерам викреслюють з трудового стажу кількість років, які вони пропрацювали поза межами Латвії. Без візи не можеш відвідати родичів на Батьківщині. А якщо вирішиш повернутися назавжди на рідну землю, то не дочекаєшся грошової допомоги ані від латвійського, ані від українського урядів.

Не дивно, що наші співвітчизники, доведені до відчаю утисками латвійських бюрократів та несправедливими законами, настроєні рішуче захищати свої права.

У номер

● Київ

Швидка допомога бібліотекам

Розпочався II Всеукраїнський конгрес бібліотекарів, у якому беруть участь працівники публічних, наукових, технічних, шкільних, районних та сільських бібліотек, зарубіжні гості. Вони обговорюють проблеми забезпечення книгозбірень, нових форм обслуговування читачів, створення баз даних і входження до світового інформаційного простору, виходу з матеріальної скрути. Адже лише минулого року в Україні було закрито 130 бібліотек переважно у сільській місцевості. У рамках конгресу відбудуться «круглі столи» з питань комплектування і збереження книжкових фондів, семінар за сприяння Ради Європи «Національна бібліографія», наукові конференції, презентація видань видавництва «Springer» (Німеччина), книжкові виставки провідних видавництв України. Фінансову підтримку конгресу надали Міжнародний фонд «Відродження» та Українська правнича фундація.

● Луцьк

Широкий жест німецьких ортопедів

На базі Ковельської залізничної лікарні відкрито ортопедичний центр протезування кінцівок. Тут вироблятимуть не менш як двісті протезів на рік. Посприяло цьому товариство німецького благодійного фонду «Діти Чорнобиля» землі Нижня Саксонія. Центр обладнано найсучаснішим медичним устаткуванням, яке поставила німецька фірма «Отто Бокк» — лідер протезування в Європі. Функціонування центру протягом перших трьох років повністю взяли на себе німецькі фахівці. В цей період для усіх дітей-інвалідів, які потерпіли від аварії на Чорнобильській АЕС, гарантоване безплатне виготовлення протезів і лікування. А прийматимуть у Ковелі пацієнтів з усієї України. Надходять замовлення з Білорусі, Росії, Польщі.

● Полтава

Гнус розперезався

Чарівна Полтавщина опинилася у полоні дрібної мошки, яку називають гнусом. Від неї потерпають не лише люди, а й будь-яка теплокровна істота. Ветеринари вже фіксують випадки загибелі домашньої худоби і не виключають можливість масового падежу. У людей укуси гнуса викликають алергію та підвищення температури. На жаль, жодна з полтавських інстанцій, яка так чи інакше могла б уплинути на «окупацію» мошки, не може дати поради щодо боротьби з несподіваним лихом. Як завжди: рятування потопаючих — справа рук самих потопаючих.

● Хмельницький

Зарплату затримати!

Голова Хмельницької обласної державної адміністрації Євген Гусельников прийняв рішення про затримку виплати заробітної плати державним службовцям обласної і районних адміністрацій до тих пір, поки не буде ліквідована заборгованість по заробітній платі працівникам освіти, культури, медицини та іншим бюджетникам.

Затримані кошти, на думку фахівців, не врятують становища, але це змусить апарат управління енергійніше працювати над поповненням місцевого бюджету.

«Місто, премісто, прамісто моє...»

(Початок на 1-й стор.).

Так повелося, що День Києва — це не лише масові гуляння, а й можливість художникам, скульпторам, гончарям, майстрам гаптування та художнього плетіння, фотографам, музикантам, акторам «вийти у люди» і щедро, а також порівняно недорого поділитися плодами свого мистецтва.

А народ гомонів і гудів, співав і пив, веселився і радів весні, відзначаючи «іменини» столиці. І в цих щільних лавах людських мас було не лише відчуття ліктя, а й уміння наших людей веселитися гуртом. За межами свята залишилися буденна суєта, побутові негаразди, політичні перипетії. Тут правила бал любов до свого міста.

Міська адміністрація на «іменини» подарувала Києву мармурові статуї, княгині Ольги, Андрія Первозванного, Кирила та Мефодія. Скульптори Ростислав Сенько, Микола Білик, Віталій Шишов і Олександр Дяченко відтворили композицію скульптора Івана Кавалерідзе. На урочистому відкритті історичних реліквій матері міст руських була присутня парламентська делегація на чолі з Олександром Морозом. Віднині на Михайлівському майдані трипланова композиція з італійського білого мармуру, що воскресла з варварського невігластва перегинів нашої історії, нагадуватиме нащадкам стародавньої Київської Русі про їхнє правічне коріння, про значущість їхньої історичної батьківщини в загальному геополітичному контексті.

Ольга ВАУЛІНА.
Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Спорт

Кубок — із рук Президента країни

отримали минулої неділі футболісти київського «Динамо»

«Динамо» (Київ) — «Нива» (Вінниця). 2:0. Кубок країни. Фінальний матч.

1:0 Ребров, 29, 2:0 Максимов, 59.

«Динамо»: Шовковський, Лужний, Беженар, Головко, Шматоваленко, Михайленко, Ребров (Шкапенко, 85), Максимов (Калитвинцев, 71), Косовський, Леоненко (Похлєбаєв, 61), Шевченко.

«Нива»: Цíткін (Немодрук, 68), Гайдаржі, Сосенко, Запорожченко, Солов'єнко, Лелюк (Балацький, 36), Рябцев, Романчук, Червоний (Локтіонов, 46), Матвійченко, Любинський.

Попереджено Солов'єнка, Запорожченка, Леоненка, Беженара.

Судді: Авдиш (Сімферополь), Сидор (Львів), Лисенко (Одеса).

26 травня. Київ. Національний спортивний комплекс «Олімпійський». 47.000 глядачів.

— Фінал є фінал, — сказав головний тренер динамівців Йожеф Сабо. — У кубкових турнірів свої закони. Головне в таких матчах — результат. Тому сьогоднішня гра, либонь, була й не такою видовищною, як того бажали уболівальники. Хоча моментами вона була досить цікавою і якісною. Втім, ми дуже серйозно поставилися до суперника. Цей фактор і перевага в класі принесли нам успіх. Скажу й про те, що вперше в історії цих змагань приз переможцеві вручав Президент країни. Отже, мої хлопці вже увійшли в історію українського футболу. Ми дуже вдячні Леонідові Даниловичу Кучмі за таку високу увагу до нашого клубу, в цілому до виду спорту...

Можна погодитись із Йожефом Йожефовичем — максималістом за натурою, котрий, граючи на внутрішній арені, постійно думає про те, який вигляд матиме його ігровий ансамбль на міжнародній, — лише моментами фінальний матч дарував інтригу, напруження, хвилювання заповнені трибуни. Цікавим був дебют. Уже на другій хвилині головою в польоті зблизька після флангової передачі зліва Косовського пробив Леоненко. Тут же кияни перевірили міць оборони вінничан на протилежному крилі. Двоходівка Ребров — Шевченко завершилася кутовим.

Отак добре потренувавшись, динамівці й забили гол після швидкого проходу Шматоваленка лівим краєм. Ребров пробив напрочуд ефектно, з повороту, вклавши в удар велику силу. Ніхто йому, до речі, не заважав.

Другий м'яч у воротах «Ниви» побував після розіграшу кутового. Швидше від усіх біля м'яча опинився Максимов.

Динамівці мали ще чимало моментів відзначитися. А от їхні опоненти здебільшого оборонялися, сподіваючись на вдалі контратаки. Вони досить вправно застосовували штучне положення «поза грою». Це, можливо, врятувало вінничан від більших неприємностей. І все ж, незважаючи на програш, хочеться сказати кілька схвальних слів про «Ниву» та її наставника Сергія Морозова. Сам факт виступу цього колективу в фіналі Кубка — величезний успіх. До того ж, вінничани грали з гідністю і дуже старанно.

А Сергій Морозов, проаналізувавши дії підопічних, сказав:

—Я особисто не програв, бо є вихованцем київського динамівського клубу. Виступав за юнацьку команду, дублюючий склад. Кожний успіх «Динамо» (Київ) на будь-яких турнірах — для мене завжди велика радість. Тепер у нас уже нові турботи: думаємо, як достойніше завершити чемпіонат країни і одразу розпочати підготовку до виступу в європейському Кубку кубків...

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

На знімку: коло пошани володарів Кубка.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

***

Чемпіонат країни з футболу. 31-й тур. **Таврія -Дніпро. 3:3.** 1200. 1:0 Єсін, 18, 1:1 Паляниця, 22, 2:1 Волков, 27, з пенальті, 3:1 О. Кунденок, 52, 3:2 Скрипник, 63, 3:3 Емерсон, 72, з пенальті. **Карпати — Кривбас. 2:2.** 3500. 1:0 Покладок, 21, 1:1 Гринь, 30, 1:2 Дудник, 56, 2:2 Покладок, 85. **Прикарпаття — Торпедо. 4:0.** 5000. 1:0 Русак, 21, 2:0 Юрченко, 35, з пенальті, 3:0 Турянський, 81, 4:0 Турянський, 86. **Волинь — СК Миколаїв. 3:3.** 2500. 1:0 Федюков, 10, 2:0 Мозолюк, 48, 2:1 Галстян, 52, 2:2 Васильків, 54, 2:3 Шаповалов, 85, 3:3 Федюков, 90. **Шахтар — ЦСКА Борисфен. 2:3.** 12.000. 0:1 Закотюк, 10, 0:2 Бабич, 70, 1:2 Зубов, 72, з пенальті, 2:2 Осташов, 73, 2:3 Пестряков, 89. **Металург — Чорноморець. 0:0.** 8000. **Кремінь — Зірка-НІБАС. 2:1.** 8000. 0:1 Мизенко, 20, 1:1 Ателькін, 37, 2:1 Матвєєв, 65, з пенальті.

«Під каштанами» - вчетверте

Окрасою спортивного розділу програми святкування Дня Києва став четвертий міжнародний благодійний «Пробіг під каштанами».

На трасу змагань вийшли бігуни з різних регіонів України, США, Німеччини, Франції, Італії... Цікаво, що призи від головного спонсора — фірми Тік-так — отримали не тільки переможці та призери, а всі учасники. До речі, і вони, і гості свята добрим словом згадують ініціатора пробігу «Українську фінансову групу», організаторів — компанію «Діалла коммюнікейшенз» та Управління з фізичної культури і спорту Київської держадміністрації, спонсорів - Утел, Український дім, Ферреро, Bosh-Seimens Hausgerate GmbH, Oriflame, Кока-колу, «Галицькі контракти», ТЕТ, Гала-радіо...

Найсильнішими серед чоловіків на 5-кілометровій дистанції стали Андрій Чорноколпаков (Київ), Віктор Карпенко (Бориспіль) та Сергій Романчук (Біла Церква). Серед жінок перемоглаІлона Барванова (Сімферополь). Друге і третє місця відповідно у киянок Олени Сторчевої та Світлани Курбакової. Найстаршим серед учасників був 78-річний киянин Савелій Самойленко, а наймолодшим — семирічний Славко Тимчишин — також з Києва.

Як і в попередні роки, кошти, зібрані під час проведення пробігу, передано Українському консультативно-діагностичному центру матері і дитини для придбання необхідного обладнання і медикаментів.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України.
Видавець — Президія Верховної Ради України.
252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5.
Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.
Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

✆ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.
◊ Рукописи не повертаємо.
◊ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

◊ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
◊ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
◊ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 344936.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
Зам. 0311095.